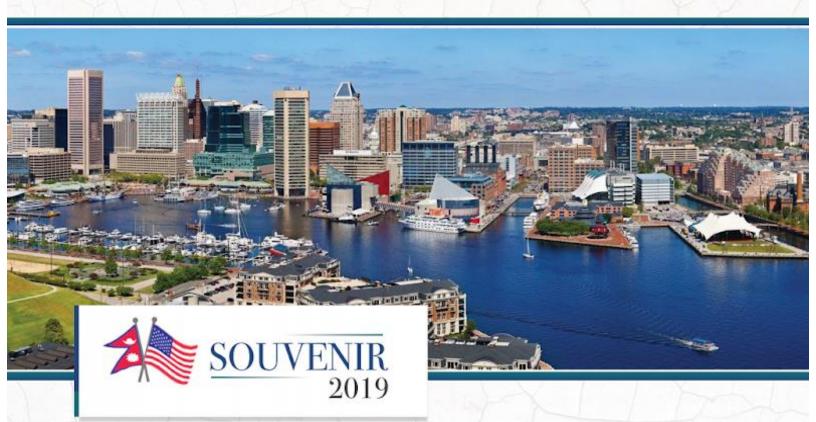

Nepali National Convention Baltimore, Maryland | July 5-7, 2019

ORGANIZED BY

POWERED BY ZENTRAVELS

Co-Hosts of Nepali National Convention 2019

Baltimore, MD July 5 - July 7

Blood Donors of

Society of American Nepalese Nurses

Nepalese Association of Florida

Nepal Pasa Pucha Amerikaye

America-Nepal Women's Association of Greater Washington

Nepal Education and Culture Center

America Nepal Society

Association of Nepali Teraian in America

Editorial

Time waits for no one. Time is powerful, powerful enough to change the things on its course.

We need to change ourselves accordingly to maintain our existence.

This world has already reached 21st century with lots of advancement and innovations. The thinking level of people is entirely highly advance in developed country. First world countries have already begun exploring other planets, yet we remain last in the race, centuries behind.

Who is responsible? Who do we blame? The fault lies in us. Some people may say "we couldn't develop because we are poor," but the converse is true. We are poor, rather, because we haven't tried to advance.

Human beings are blessed with the capacity of thought shaped through social interaction. In social interaction, we learn the meaning of existence and act accordingly to meet our goals. A diaspora cannot advance until there is enough brainstorming in their community to evolve alongside their environment, the new country they live in.

Nepali National Convention has been a forum where all variety of Nepalese people gather under one umbrella for brainstorming to realize our responsibilities and our potential. Unless we make a proper vision and try to advance, we will always be the last in the race. We need to make a change in our thinking, vision and action. Now it's our responsibility to push our community forward in American diaspora.

We have already started our journey; the ANA, ANMA, and NASeA jointly decided the path last year in Chicago. Now we take our next step in that journey moving forward this year at the Nepali National Convention during Independence Day weekend (July 5-7) in Baltimore, MD. The journey is lead and organized by the Association of Nepalis in the Americas (ANA), the Association of Nepalese in Midwest America (ANMA), the International Nepalese Literary Society (INLS) and Baltimore Association of Nepalese in America (BANA) with the slogan of 'Unity for Community Development'.

All the articles included in this souvenir represent the personal opinions of their writers. As a publication committee we are not responsible for the delivered messages. Similarly, all advertisements are paid and do not necessarily represent the opinions of the publication.

I would like to thank all the writers, organizations and well wishers who helped us to bringing out this publication. Thank you,

Bijay Raj Bhattarai

Editor in Chief

Publication Committee

Coordinator: Dr. Durga Dahal

Editor in Chief: Bijay Raj Bhattarai

Layout/Design: Samir Das Baisnav

Guest Editor: Sushil Sharma

Table of Contents

Title	Page No.
Past, Present and Future of ANA	13
बाल्टिमोर सम्मेलनबाट हामीले दिनुपर्ने संदेश	15
CONFERENCE SUMMARY: "ROLE OF NEPALI DIASPORA IN HIGHER	17
EDUCATION IN NEPAL" HELD IN TORONTO JULY 7-8, 2018	
अनमोल सृजना	21
जब म थाक्छु	21
गजल	22
चौंतारी भेटिएन	22
हिउंको शहर	22
तक्मा बिल्ला	23
सिमा	23
शब्द मीमांसा	24
बिस्वास गुमाएपछि	25
संकल्प	26
दुई टुक्रा	26
सुरेन उप्रेतीका तीन मुक्तक	26
एउटा उपलब्धि	27
छाेरालाई पत्र	28
दिनमै येउटै राम्रो	29
उडुस, उपियाँ र लामखुट्टेको यो युग'	29
थिएन, हुने छैन	30
तीन मुक्तक	31
The Personality in Nepali Diaspora in US	32
पैसाको खानीस जुहारती गुफा	34
नारी ! तिमी अर्धआंका्श हो । अघि बढ़ !	38
अमेरिकामा नेपालीहरुको प्रमुख समस्या: जेनेरेशन ग्याप	41
Manufacturing New Development Strategy for Nepal	44
प्रत्यारोप	47
Introduction of ANA founding President	48
Nepali community and Leadership quality	50

Convention Core Committee Members

President of Host Orginations:

ANA President Medini Adhikari

ANMA President Balram Panthi

INLS President Radheshyam Lekali

BANA President/Convener Subodha Bilas Panta

Convention Committee:

Convention Patron Hon. Prem Raja Mahat

Convention Chair Bijaya Shrestha

Sr. Public Relation Director Khagendra Adhikari

Local Chair Kul Mani Acharya

Program Director Dr. Diwakar Dahal

Fund Raising Director Mukunda Dhungana

Budget & Financial Director

Financial Coordinator
Anu Shrestha Onta

Convention Secretariat:

Convention Secretary, Bijay R. Bhattarai

Message from the Prime Minister of Nepal, KP Sharma Oli

KATHMANDU NEPAL

Message

It is my pleasure to learn that all major organizations of the Nepali diaspora in the Americas are coming together to organize their National Convention for the second consecutive year. I would like to extend my congratulations and best wishes to the organizers, the Association of Nepalis in Americas, for continuing their noble initiative to organize such a huge convention. I appreciate the Baltimore Nepali Association for coming forward to host the gathering from 5 to 7 July 2019 in Baltimore, USA and would like to thank the hosts for that.

Over the years Nepalis in Americas have been maintaining their links with their ancestral place of origin. Even in a land far from Nepal and culturally different from that of the Nepalis, the people of Nepali origin are keeping Nepal in their hearts and minds and are in touch with their relatives and friends. In normal times, they have undertaken activities to support the Nepali people. In difficult times, such as during the natural disasters, they have come all the way from their home to stand with us and take care of those in need.

I recall my presence at the convention of the Association of Nepalis in Americas in 2002 in Washington DC. I am delighted that the unity and common effort of different organizations of Nepali diaspora have remained intact. I feel proud you are willing to be connected with the motherland or your ancestral root, which has a pride of place as a peaceful land where the Buddha was born. Let me assure you that in the near future Nepal will have lifted its status from being a least development country. As we head towards achieving the national desire of Prosperous Nepal, Happy Nepali, our socio-economic status is improving, raising new hopes and aspirations for a new Nepal.

I wish the National Convention a grand success.

8 june, 2019

and faring

KP Sharma Oli

Message from His Excellency the Nepalese Ambassador to the United States of America

Dr Arjun Kumar Karki

EMBASSY OF NEPAL 2131 LEROY PLACE N.W. WASHINGTON, D.C. 20008

June 24, 2019

Message

On behalf of the Embassy of Nepal in Washington, D.C., I would like to extend my warmest greetings to the Association of Nepalese in the Americas (ANA), Association of Nepalese in Mid-West America (ANMA), International Nepalese Literary Society (INLS) and Baltimore Association of Nepalese in America (BANA) for organizing the Nepali National Convention 2019 in the beautiful city of Baltimore on Independence Day weekend (July 5 -7, 2019).

ANA, ANMA, INLS and BANA are pioneer organizations involved in promoting Nepali culture, tradition, and identity. Ever since their establishment, these organizations have been actively engaged in cultivating a closer relationship with different organizations for the greater good of Nepal and Nepali people. This convention is one such example. I am happy to learn that hundreds of key members of the Nepali Diaspora are participating in this convention themed "Unity for Community Development". I am sure that this convention will help you develop new skills, enhance your experience, and allow you to share ideas with fellow Nepalis. I take this opportunity to commend your role in organizing this convention and promoting the welfare of Nepali community.

Your efforts to bring together Nepalis and promoting Nepal has been overwhelming and gracious. Thank you for these gestures as well as your love for Nepal and your Nepali brethren. I believe that your respective organizations will continue to play an active and meaningful role in advancing the interest of Nepal and Nepali communities in the United States of America in the days ahead.

Once again, I wish you all a great success for the convention.

Dr. Arjun Kumar Karki

Message from Publication Coordinator

Dear NNC Participants,

My heartfelt cordial greetings to all of you. I am very delighted, excited and enthusiastic to see you all in this August gatherings. My heart feels a great sense of satisfaction while I get an opportunity to renew my friendship and receive positive vibes from you. This is again another opportunity to exchange our ideas, views and knowledge among ourselves.

I anticipate that this greet, meet and convention will enable us to open another avenue to access and enrich American diaspora with our cultural heritage, literary realm, tourism industry and every nooks and corners of our Nepalese society at home and abroad. Wish a grand success of this historic convention with your pleasant stay and active participation in the beautiful city of Baltimore, Maryland.

With warm regards, Dr. Durga Dahal

Message from Convention Patron Hon. Prem Raja Mahat

Namaskar!

As a Patron of NNC and Honorary Consulate General of Nepal to USA (Maryland & Pennsylvania), I am honored to welcome 2nd Nepali National Convention to Baltimore, Maryland this Independence Day weekend.

The population of Nepalese immigrants has been growing rapidly in the USA. I believe the volunteer organizations and convention like Nepali National Convention creates the unity among the community play a vital role for the betterment of our community and to unite the Nepalese diaspora.

I wish for the grand success of convention and hope this convention will facilitate towards achieving the mission, vision and goals of convention.

Sincerely, Prem Raja Mahat Honorary Consul General

Mr. Bijaya Shrestha Convention Chair NNC- 2019

Welcome to the Nepali National Convention. Our team has been working tirelessly over the past year to make this gathering a success and we are excited for you to join us in beautiful Baltimore to experience the events planned for this July Fourth week.

I hope you and your family will enjoy this occasion to explore this enchanting coastal city which I call home and to reunite with dear old friends, make new friends, and most importantly, to foster a culture of unity and community development within the North American Nepali Diaspora.

We are confident that you will leave this convention with a renewed sense of purpose and dedication to the tightknit Nepali community in the Americas.

Once again, we hope to welcome you to Baltimore soon!

Thank you!

Mr. Khagendra Adhikari Senior Vice President, ANA

Welcome to the Nepali National Convention 2019 in Baltimore, MD, the beautiful "Charm City." This event is a unique product involving the close collaboration and shared leadership between myriad Nepali-American societies, including ANA, ANMA, BANA, INLS, all with a common vision to unite the vibrant North American Nepali diaspora and to celebrate our shared heritage, language, and culture.

This tradition of cooperation between multiple societies to host this convention began last year, and I am quite excited to see it evolving and thriving in this new iteration. All of our organizations have worked hard to make this event successful and we are optimistic that this endeavor will signify a continued era of partnership between disparate Nepali organizations across the nation to better serve the needs of Nepali-Americans.

On behalf of the Association of Nepalis in the Americas, I hope you enjoy the festivities planned for this upcoming Fourth of July week and take advantage of this unique opportunity to engage in deep discussions to envision a brighter future for our Nepali community.

SagoonLite

A Nepalese American Innovation

SAGOON LITE

It is Informative, Creative, Exciting & Fun!

Available on App Store & Google Play

DOWNLOAD TODAY

AND FEEL THE INNOVATION!

INVEST IN SAGOON

A limited time opportunity! Investment Opportunity is available for qualified Investors!

JOIN THE MOVEMENT!

FOR MORE INFORMATION: 703-291-1212

Mr. Medini Adhikari President, Association of Nepalese in Americas (ANA)

Dear all,

On behalf of Greater ANA family and first ever National Convention, I would like to extend seasonal greetings and welcome everyone to Beautiful City Baltimore. Whereas we, Association of Nepali in America (ANA), Association of Nepalese in Mid West America (ANMA), and International Nepalese Literary Society (INLS) are collectively organizing the Second National Convention in North America in Baltimore from July 5th to July 7th, 2019. Baltimore Nepali Association (BANA) is the proud of host of 2019 National Convention. Similarly, there are many more regional and national organizations are taking part as the co- host of this prestigious convention.

As the numbers of Nepalis are growing every day here and our community organizations are growing but we are not making relevance support system or guidance as we should have been doing since we do not have single voice. The main vision behind this united convention is to bring diaspora organizations in one platform so that we can create a collected force.

We should increase our strategic bargaining power in this adopted land but prior to doing this we should stand together before marching forward. Therefore, we would like to call on to all of you that please come, join and own this common platform for greater good of the community.

I believe that working together is the need of the hour in this globalized world. We should create a platform collectively to push the dreamers, promote doers and support right causes.

Therefore, I would like to call on to all of you to let us meet, greet and convene in during American Independence Day holiday weekend (July 4th). We will definitely have good times, share our ideas, enjoy the cultural extravaganza and make some decisions that will lead the diaspora for years to come.

Thank you

Mr. Balram Panthi President, Association of Nepalese in Midwest America (ANMA)

Dear convention participants

Namaskar !It is my great pleasure to welcome you to the Nepali National Convention 2019 in the beautiful city of Baltimore, Maryland on 4th of July weekend, July 5, 6 & 7, 2019.

As given continuation of national conventional tradition, this year Association of Nepalis in Americas (ANA), Association of Nepalese in Midwest America (ANMA), International Nepalese Literary Society (INLS) and Baltimore Nepali Association (BANA) are keeping its promises by joining hands with the bigger community through Nepali National Convention and going beyond our regional existence. This time we are more successful in bringing together a greater number of Nepalese community organizations, friends and families living in North America and beyond.

As we all agree that Nepali community is expanding every day and the new generations of Nepalese are growing up fast, we are in a process of building a strong community that works with diverse culture, society and social norms – values. We need and must create a common platform for all Nepalis, we should have one single voice for a rightful advocacy. This is only possible when we all come under one umbrella and act with actions. Let's be a part of this discussion, make decisions and complete this important mission.

I do appreciate the endless hard work done by my executive team, Convention chair, co-chairs/committee members and other ANMA volunteers for bringing this convention at this stage so far. With all their helps and supports, I am confident that we will be able to achieve our mission to make this convention an ally of making friends, place for professional interactions, socio-economic discussions, and venue for informative and entertaining programs including traditional Nepali music and opportunity to taste Nepali food. We are sure that our guests will have variety of options to choose for.

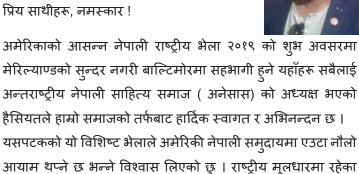
So, on behalf of ANMA family, I kindly request all of the Nepali Americans and friends to attend this Nepali National convention by registering it and securing your place in the convention and make this convention a grand success.

On behalf of ANMA, I would like to thank to BANA's past and current executive team, local volunteers and others who took initiation and responsibility for the hosting Nepali National Convention in Baltimore.

Thank you and hope to see you all in the convention venue.

Mr. Radheshyam Lekali President, International Nepalese **Literary Society (INLS)**

अत्यन्त स्खद र उपलब्धिपूर्ण कार्य हो ।

नेपाली अप्रवासी संघ- संस्थाहरू मिलेर यस किसिमको भेला गरिन

अन्तराष्ट्रीय नेपाली साहित्य समाजलाई पनि सहभागी बनाई सह -आयोजकको भूमिका र दायित्व निर्वाह गर्न दिईएकोमा अत्यन्त खुशी र उत्साहित भएको छ् र स्वयं पनि यस अधिवेशनमा उपस्थित छ् ।साथै, समाजका सम्मानित सबै साहित्यान्रागी मित्रहरूलाई सहभागी गराएको छ् । यो मेरो निम्ति सौभाग्यको अवसर हो ।आगामी दिनहरूमा नेपाली भाषा- साहित्य, संस्कृति र कला-कौशलको उत्थान र प्रगतिको निम्ति अझ सक्य भएर लाग्ने हौसला यो भेलाले हामीलाई प्रदान गरेको छ । अतः यो अधिवेशनको पूर्ण सफलताको कामना गर्दै अन्य विषय-वस्त्हरूमा क्रमिक रूपमा छलफल गर्दै जाउँला भन्ने श्भेच्छा तथा शभकामना व्यक्त गर्दछ ।

Mr. Subodh Bilas Panta President, Baltimore Association of Nepalese in America (BANA)

Dear friends and families Namaskar!

On behalf of the executive committee of Baltimore Association of Nepalese in America (BANA), I welcome you to the Nepali National Convention 2019 in Baltimore, MD during this Independence Day weekend (July 5 – July

This is a special convention for all of us because the biggest Nepali organizations in the USA, Association of Nepalis in Americas (ANA), Association of Nepalese in Mid West (ANMA) and International Nepalese Literary Society (INLS) is organizing this convention. Besides this, several other Nepali organizations in Baltimore-DC Metro areas and across the nation are participating in this convention. As a local community organization BANA is hosting the convention.

Convention and hotel registration window already open, please register yourself and encourage others to register as well. We look forward to meeting each and every one of you during these three days and thank you for helping us to make this convention a grand success.

Thank you

Mr. Kul Mani Aacharya

Local Chair

Namaskar from Baltimore

I hope you all are doing well. I am sure some of you are actively engaged in planning this convention, some of you already made up mind to come down to Baltimore and many of you are still thinking, should I? Is it worth? This is an obvious question at present context. There are so many organizations and events all over about the same time.

This convention will focus on practical and contemporary issues. Most of us spent our early days in agrarian lifestyle, while some aspects of urban life carry glitz and glamour of the ultra-modern world.

By the way, do you know Baltimore is home of the Star-Spangled Banner. During the War of 1812, Fort McHenry repelled the British, saving the city and inspiring Francis Scott Key to write our National Anthem. So, visit Baltimore and we are eagerly waiting to welcome you all. Thank you.

Message from Bala Ghimire Immediate Past Chairman of NNC 2018

Dear friends and families Namaskar!

As an immediate past chair of Nepali National Convention; it is my pleasure to know the continuation of Nepali National Convention with great effort to achieve the vision, mission and goals.

The theme of the year of convention 'Unity for Community Development' reflects our character and signifies the expectations of our community today. I have seen many exciting programs are planned for delegates and guests that will allow everyone to experience Nepalese uniqueness.

The convention will feature insightful speakers from a diverse cross-section of the professions and media representing all aspects of the life of Nepali community. I hope and wish for grand success of convention and request to all the community members to attend the convention and get benefited from the convention and help to create a history of unity.

Bala Ghimire

Past, Present and Future of ANA

Medini Adhikari, President, ANA

Association of Nepalis in Americas (ANA) was established in Corning, NY in 1983. It was incorporated later in Washington, DC. Ever since its birthday, ANA was engaged in community services and empowerment of people in back home. We work side by side with local organizations and be part of their community crisis and happiness. It is purely volunteer base organizations. First of all, we always appreciate from bottom of our hearts for everyone's willingness to volunteer during our annual Convention or other events for greater good of ever increasing community. We have been holding annual convention since 1983 in order to have great times and socialize in a way that we are in Nepal for three days. We have created moments to treasure for rest of our lives. We have to lead by examples and yes ANA leads from behind. This is our modus operandi. Profit making is not our agenda during our conventions but creating home or little Nepali environment for three days is our festive agenda. This ritual has been going on and many termed is as the facto Napalese festival during Independent Holiday weekend in North American Diaspora. Before the influx of social medias, it was the people's Face Book among our communities or one of the main networking platform.

ANA used to manage major community crises prior to 2010. We played major external roles in all recent democratic movements in Nepal. When 12 Nepalis were killed in Iraq, we condemned it in strongest voice and internationalized the case. We not only raised the funds to help the families but we also initiated case in court in TX to provide benefits for victim's family in same way like Americans. Recently, ANA led the thousands & thousands of peoples' mass demonstration in front of White House during Indian blockade saying back off India. There are innumerable cases and incidents that we led and helped led to solve.

ANA was the true representation of Nepalis in Americas. President Clinton sent best wishes to ANA Convention in 1994 (12th Annual Convention). President Bush acknowledged and replied our condolence message after the aftermath of 9/11 crises. Almost all our former prime ministers (Honorable Sher Bahadur Deuba, JN Khanal, Madav Kumar Nepal, and Late Sushil Koirala) and Honorable Prime Minister KP Oli (2002-DC convention) had been our chief guests previously. In short, these Conventions were the biggest stage outside Nepal for Nepalis and we are expanding the brand collectively.

The current leadership has been trying to revive the glory and legacy of the organization. Recently we lobbied and convinced the Government of Nepal to establish Brain Gain Center (www.mofa.gov.np/bgc) so that any Nepali around the world can register there and can tender his expert service in the nation building. Nepal Education and Cultural Center is the brain child of ANA, which is located in Beallsville, MD. It is spread over 9 acres of land in DC suburb and that is our head quarter.

The current leadership realized that the status quo must be challenged and do something to respond the demand of time. As the numbers of Nepalese are growing every day here and our community organizations are growing but we have not created relevance support system or guidance as we should have been doing since we do not have single voice. Therefore, we opted for the united or National Conventions among leading organizations of the Diaspora. The main vision behind this united convention is to bring diaspora organizations in one platform so that we can create a collected force so that we can collectively help our motherland in nation building and empower ourselves in this adopted land. We believe that working together is the need of the hour in this globalized world. We should create a platform collectively to push the dreamers, promote doers and support right causes.

Once the single platform is created, we can ask and actually qualified for various local levels, state levels and federal levels minority grants, which we can be obtained and use for community development. Our census data shows only around 60 thousands Nepalis in America and we need to push for 2020 census to increase our strategic bargaining power. As the leader of the Diaspora, I have had privilege to meet, interact and talk with many diplomats and politicians. Most of them have very warm feelings about helping Nepal and us. But we should have single voice. We have to work in main stream communities and engage our American friends, diplomats and politicians. As people say, all politics is local and we can capitalize our numbers in our crowded areas. That way, we are empowering community organizations and dealing with the government directly through our new mechanism.

Therefore, irrespective of our race, background or social status, once we are here, we are Nepali and we should stand united so that we can increase our strategic bargaining power. I would like to call on to your active participation, constructive criticism and expertise in order to create new synergy in the diaspora by establishing Nepalis National Coalition so that we are better represented in every aspect in this adopted land.

With Namaskar & Sincerely,

"Lead from the back and let others believe they are in front". - Nelson Mandela

बाल्टिमोर सम्मेलनबाट हामीले दिनुपर्ने संदेश

खगेन्द्र अधिकारी बरिष्ठ उपाध्यक्ष, एएनए

सन् २०१८ को अगस्त ३१ देखि सेप्टेम्बर २ सम्म अमेरिकाको तेस्रो ठूलो शहर शिकागोमा भएको भब्य नेपाली राष्ट्रिय सम्मेलनमा हामीले एकताबद्ध भएर नेपाल र नेपालीका लागि केही गर्ने प्रण दोहोर्यायौं ।

एशोसिशयन अफ नेप्लिज ईन द अमेरिकाज (एएनए), एन्मा र नाशाको संयुक्त तत्वाधानमा अमेरिका र क्यानडामा क्रियाशील डेढ दर्जन भन्दा बढी नेपालीहरुका स्थानीय संघसंस्थाहरुलाई गोलबन्द गरेर जसरी हामीले पहिलो सम्मेलनमा एकताको संदेश दियौं, त्यो ऐतिहासिक नै थियो । अमेरिका र क्यानडामा नेपालीहरुका कयौं संस्थाहरु खुल्ने, विवादमा अल्झिने र समयक्रममा बन्द भएर जाने प्रबृत्ति रहेकै बेला हामीले क्रियाशील सबै संस्थाहरुलाई समेटेर एकताको संदेश दिन सक्नु आफैमा ठूलो उपलब्धि हो ।

पहिलो सम्मेलनमा अमेरिकाका ५० वटै राज्य र क्यानडाबाट आउनु भएका हजारौ नेपालीवीचमा हामीले जुन संदेश प्रबाह गर्न सक्यौं, त्यसले विदेशमा बस्ने नेपाली र मातृभुमि नेपालका लागि आपसमा मिलेर काम गर्न उर्जा प्रदान गर्यो । नेपालीहरू विदेशमा फुटेर हैन, जुटेर, एकले अर्कोलाई नराम्रो बनाएर, नकारात्मक कुराहरू फैलाएर हैन, सकारात्मक र सबल पक्षहरूलाई मिलाएर जान सकेमा अरु धेरै उपलब्धिहरू हासिल गर्न सिकेन्छ भन्ने पाठ पनि हामीले पहिलो सम्मेलनबाट सिकेकै छौ ।

त्यही ऐतिहासिक उपलब्धिको जगमा उभिएर हामीले यसपल्ट जुलाई, ५, ६ र ७ मा मेरिल्याण्डको बाल्टिमोरमा दोस्रो नेपाली राष्ट्रिय सम्मेलन आयोजना गर्न गईरहेका छौ । एएनएको नेतृत्व र एन्मा, बाना, आईएलएनएस लगायतका तीस भन्दा बढी संस्थाहरुको सहकार्यमा हामीले फेरि विश्वभर छरिएर रहेका नेपालीहरुलाई अरु ब्यापक एकताको सूत्रमा ल्याउने दोस्रो प्रयास गरेका हौं । यसमा अमेरिका, क्यानडा, स्विट्जरल्याण्डलगायतका देशबाट सयौं प्रतिनिधिहरु आउने र फेरि एक पटक नयाँ जोश र जाँगरका साथ मातृभुमि नेपाल र नेपालीका लागि केही गर्ने बाचा गर्ने अवसर जुट्छ भन्ने हामीलाई लागेकै छ ।

जन्मले नेपाली, सधैका लागि नेपाली । नेपालमा जन्मिएर हामीहरु विश्वका कुनै कुनामा पुगे पनि आफ्नो देश, भाषा, संस्कृति र माटोको मायाँ कहिल्यै हराउँदैन भन्ने कुरालाई अमेरिका र क्यानडा अर्थात उत्तर अमेरिकामा रहेका नेपालीहरुले पहिलो सम्मेलनमा प्रमाणित गरेर देखाउनु भएकै हो, दोस्रो सम्मेलनले त्यसलाई झन् उचाई दिनेछ । पहिलो सम्मेलनबाट प्राप्त उपलब्धिलाई अब दोस्रो सम्मेलनमार्फत ब्यवहारमै प्रमाणित गरी मातृभुमिका लागि केही गरेर देखाउनु परेको छ । कुराले मात्रै हैन, कामले अब हामीवीचको एकता, सहकार्य, समन्वय र नेपालीत्व झल्काउनु परेको छ । कुनै राजनीतिक बाद र साघुँरो घेरामा अल्झिएर हैन, नेपालीवादको ब्यापक परिधिमा आफुहरुलाई खरो रुपमा उतार्नु परेको छ ।

यो ऐतिहासिक अवसर सिर्जना गर्न सबैभन्दा ठूलो योगदान त उहाँहरुको रहन्छ जो अमेरिका र क्यानडामा विभिन्न पेशा रब्यवसाय गरी बस्नुभएको छ, आर्थिक, भौतिक र नैतिक सहयोग र समर्थन हामीलाई गर्नु नै ह्नेछ। वास्तवमा उहाँहरुको सहयोग विना हामीले तीन दिने त्यो कार्यक्रमलाई भब्यतापूर्वक गर्नसक्ने संभावनै छैन । त्यसैगरी सम्मेलनलाई भब्यतापूर्वक सम्पन्न गर्न संचाररकर्मी मित्रहरुको पनि ठूलो योगदान रहने अपेक्षा गरेका छौ ।

नेपालीहरूको पहिचान र एकता कायम गरी आपसी सहयोग विस्तार गर्न शिकागो नेपाली राष्ट्रिय सम्मेलन एउटा कोशेढुंगा सावित भए जस्तै बाल्टिमोर सम्मेलनले अर्को आयाम थप्ने छ भन्ने विस्वास लिएका छौ । हामी जित एकताबद्ध हुनसक्छौ त्यित नै विदेशमा आफ्नो शक्ति सुदृढ गर्न र नेपालका लागि बिकासमा सहयोग गर्न समर्थ हुनेछौ । नेपालीहरूको एकताले मातृभुमि बिकासको लागि लगानी जुटाई सम्मृद्ध नेपालको सपना साकार पार्न आउने दिनहरूमा अझै किसलो र समन्वयात्मक प्रयासका लागि अगाडि बढौं भन्ने अठोट फेरि दोहोर्याउनु परेको छ ।

बिदेशमा बसी हुर्किएका र नेपाली भाषा संस्कृतिलाई भुल्ने संभावना भएका दोस्रो पुस्तालाई पनि आफ्नो देश, भाषा, संस्कृति, मौलिकताबारेमा जागरुक गराउन यस्ता कार्यक्रमहरु निकै जरुरी छन् भन्ने बोध भएको छ । सबै नेपालीहरुमा एकता, समन्वय, सहयोग, सह अस्तित्व कायम गरी अन्तर्राष्ट्रिय पहिचान बनाईराख्न यस्ता प्रयासहरु बारम्बार भईराख्नु पर्ने आबश्यकता पनि महसुस भएको छ ।

अन्त्यमा, बाल्टीमोर सम्मेलनलाई अर्को ऐतिहासिक सम्मेलन बनाउँने काममा सक्रिय सहभागिता जनाउँन, प्रत्यक्ष र परोक्ष रुपमा योगदान गर्न सबैमा आब्हान गर्दछ् । धन्यबाद, नमस्कार ।

(एएनए १९८३ मा अमेरिकामा स्थापना भएको नेपालीहरुको सबैभन्दा शक्तिशाली राष्ट्रिय संगठन हो ।)

*****

Wishing ANA, ANMA, INLS, BANA

a grand success for the Nepali National Convention in Baltimore,MD, July 5-July 7, 2019

Girija Gautam New York, NY

CONFERENCE SUMMARY: "ROLE OF NEPALI DIASPORA IN HIGHER EDUCATION IN NEPAL" HELD IN TORONTO JULY 7-8, 2018

Ambika P. Adhikari, Basu Sharma, Govinda Dahal, Dinesh Gajurel

Introduction to the Conference

In 2018, the Association of Nepalis in the Americas (ANA) had teamed up with Global Policy Forum for Nepal (GPFN), Canada Foundation for Nepal (CFFN), Concern-Nepal Canada, and NRNA Canada to jointly organize a Conference entitled "Role of Nepali Diaspora in Higher Education in Nepal" in Toronto, Canada. The conference was organized with the cordial support of the Nepali Embassy in Ottawa, and was held at University of Toronto, Toronto, Canada on July 7 and 8, 2018.

Established in 1983, the Association of Nepalis in the Americas (ANA) is the oldest Nepali community organization in North America, serving the community in USA and Canada.

The Europe-based Global Policy Forum for Nepal (GPFN) was established in 2015. It aims to provide independent, objective, impartial and non-partisan policy advice on Nepal-related issues on human rights, education, and law.

Canada Foundation for Nepal (CFFN) is an Ottawa-based not-for-profit organization dedicated to promoting education and livelihood in Nepal in a sustainable manner.

Concern-Nepal Canada is a Not-for-Profit organization dedicated to assisting Nepal's socio-cultural and economic development, and promoting Nepal positively in the international arena.

NRNA Canada was established in 2008 as the national council of the global Non-resident Nepali Association (NRNA) to advance the aspirations of the Nepali-Canadians living in Canada, and to support development in Nepal.

More than 130 participants attended the conference where 30 papers were presented by the established and aspiring Nepali Diaspora scholars from Canada and the US. The conference also included a panel discussion on how to enhance research programs in Nepal's universities.

The organizing team that included Dr. Ambika P. Adhikari (chair), Prof. Tulsi Dharel (convenor), Dr. Govinda Dahal, Prof. Dinesh Gajurel, Mr. Naba Raj Gurung, Mr. Gopi Kaphle, and Prof. Basu Sharma. In addition, Dr. Drona Rasali, Dr. Pramod Dhakal, Mr. Yogendra Bhattarai, Mr. Medini Adhikari and many other volunteers and sponsors worked tirelessly to ensure the success of the conference. A conference advisory committee consisting of well-known Diaspora scholars from North America and Europe steered the conference program towards its successful conclusion.

Nepal's Ambassador to Canada Mr. Kali Prasad Pokharel provided welcome remarks to the conference attendees, and read out an enthusiastic message from Nepal's Education Minister Mr. Giriraj Mani Pokharel (attached in the report).

Background

The ongoing international migration from developing countries to developed ones has led to a large presence of Diaspora population in developed countries. Many of those well-educated and established professionals and businessmen have felt a need to give back to their home countries. The impact of Diaspora in their home country has been realized mainly in four different areas: economic development through remittance, investment and trade; intellectual development via knowledge transfer and knowledge application; social development through philanthropy and volunteerism; and political development via diplomacy, lobbying, awareness raising and political participation.

Diaspora giving back mechanisms have deployed various programs. Such programs are often initiated by individuals, non-governmental organizations, and governments of developed countries. For example, Academics Without Borders is a Canadian NGO; it is a new but effective program. It uses a train-the-trainer model to build capacity of the host institution with an enduring impact. Transfer of Knowledge through Expatriate Nations (TOKTEN) was designed by the United Nations to help developing countries bring talents home. UNESCO, in collaboration with Hewlett-Packard, has a program to provide grid computing technology to promote collaboration between home country academics and Diaspora professionals. The Carnegie African Diaspora Fellows program facilitates short-term exchange program between Africa born academics working in higher education in Canada and the United States and universities located in partnership countries (Ghana, Nigeria, South Africa, Tanzania, Uganda and Kenya). Examples abound, and possibilities appear immense.

However, what is needed for these programs to succeed is to have a shared vision of the Diaspora role. By shared vision, we mean agreement among all stakeholders (home institution, government agency and Diaspora sponsoring NGO or the governmental agency) on the role of the Diaspora professional and deliverables. Each stakeholder has specific roles and responsibilities in this process, and they need to be articulated and agreed upon at the outset. This approach will clear any potential confusion about the role of Diaspora in their home country when joint programs are implemented.

Given the vision, modalities for Diaspora participation can be worked out. Areas of collaborations range from short-term research and teaching visitations to co-organization of workshops and seminars as well as co-supervision of master and doctoral level students. Since the growth and diffusion of information and computing technology has been very rapid, many of the collaborative activities can take place at a distance on-line.

Existing universities in Nepal except for Tribhuvan University (TU) are relatively young. Faculty research and student training at the master's and doctoral levels are necessary components of a modern university. As both activities are resource-intensive, and young universities in Nepal lack required resources, the Nepali universities can greatly benefit from the Diaspora support to effectively design and implement research activities.

Governments of developed countries and international organizations such as the World Bank, Asian Development Bank and UN agencies have been providing support for higher educational activities in Nepal. The donors have tried their best to influence the system of higher education.

In fact, Nepal has experimented with three modalities or regimes of higher education system since the independence of the country from the Rana rulers: centralization, decentralization, and privatization. For each of these regimes to become viable and remain functional, external assistance was needed. While the earlier regimes were introduced mostly with American aid, the latest regime of privatization has been the result of assistance, both in terms of advice and resources, from the World Bank. One of the problems of such assistance is that the donor dictates the terms of the trade. Such terms can sometimes go against the national interest of Nepal. However, the Diaspora members know Nepal well and have emotional attachment to the native country, thereby creating a more beneficial mutual relationship.

The focus of this conference was to bring different ideas together, discuss on them and exchange the outcomes with the Nepali counterparts in Nepal to develop and advance human capital in Nepal. Since universities are the main conduit of knowledge creation and dissemination of the scientific knowledge, this conference highlighted possible pathways for Diaspora contribution towards advancing teaching, creating more up-to-date curriculum, and supporting research activities in Nepal's universities.

Program Summary

Altogether, 30 papers were presented at the conference on the following six themes.

- 1. Role of Diaspora to Higher Education in Nepal,
- 2. Environment, Natural Resources and Higher Education in Nepal,
- 3. Higher Education in Medicine and Public Health,
- 4. Policies/Politics and Higher Education in Nepal,
- 5. Alternative Models to Support Higher Education in Nepal, and
- 6. Higher Education in Nepal through the Lens of Current Practices, Social Justice, Technology, and Meeting the Need of 21st Century.

On the first day of the conference, the core conference organizers Dr. Ambika P. Adhikari (Conference Chair), Dr. Tulsi Dharel (Conference Convener), Dr. Govinda Dahal, Dr. Dinesh Gajurel, Mr. Naba Raj Gurung, Mr. Gopi Kaphle, and Mr. Medini Adhikari welcomed the conference participants and provided a brief overview of the logistics for the participants.

Nepal's Ambassador to Canada, Mr. Kali Prasad Pokharel provided the welcoming remarks to the conference participants. He expressed his pleasure that the conference brought so many scholars from North America to deliberate on how the Diaspora could help in the improvement of higher education programs in Nepal. In his message, Nepal's Education Minister provided data on the growth of higher education in Nepal. He opined that although much quantitative growth has happened in higher education in Nepal, improving academic quality remains a challenge, and needs Diaspora support..

The first session held was chaired by Dr. Dinesh Gajurel, and five papers were presented by Prof. Jeet Joshee, Dr. Alok Bohara, Dr. Sanjaya Nepal, Mr. Chet Nath Pokharel, and Mr. Bhanu Acharya. The second session was chaired by Naba Raj Gurung where three papers were presented by Dr. Durga Paudel, Dr. Rudra Aryal and Dr. Dinesh Gajurel and Prof. Basu Sharma.

The third session was chaired by Dr. Shyam Thapa where Narayan Dharel and Santosh Sapkota, Narahari Timilsina, and Shyam Thapa were the presenters. The fourth session was chaired by Dr. Govinda Dahal and five presenters namely Dr. Laxmi Panta, Dr. Ramesh Karky, Dr. Lok Bhattarai, Dr. Kul Kapri, and Dr. Shyam Sharma presented their papers. The fifth session was chaired by Dr. Sara Cheri where Krishna Bister and Uttar Gaulle, Gould Bhandari, Vishnu Acharya, Jeffery Overall, Mohan Thapa and Deepak Basal, and Narayan Ghimire were the presenters.

At the end of the program on day one, a panel discussion was conducted to discuss how can the Diaspora support Nepal's universities in advancing research activities? The discussion was moderated by Dr. Ambika P. Adhikari of City of Tempe, Arizona, USA. The panelists were Prof. Jeet Jose, California State University USA; Prof. Basu Sharma, University of New Brunswick NB, Canada; Dr. Beyda Ramjet, University of Connecticut, Storrs, CT, USA; Dr. Drona Resale, University of Regina, SK, Canada; Dr. Sara Cheri, healthcare consultant from Ottawa, Canada; and Dr. Premed Dhakal, Chair of NRNA Academy, Kathmandu Nepal.

The sixth session held on July 8, 2018 was chaired by Dr. Drona Resale where Dr. Ambika P. Adhikari, Dr. Premed Dhakal, Dr. Drona Resale, Yogendra Bhattarai, Dr. Govinda Dahal, Naba Raj Gurung and Dr. Krishna Hari Gautam presented their papers. The participants then engaged in an active round table discussion to review the achievements of the conference, and to draft and finalize the recommendations from the conference. The recommendations were released to the media and public as "Toronto Declaration." Major points in the recommendation included the following:

- Education programs should be guided by the principles of accessibility, affordability, equity and quality.
- Higher education programs in Nepal should provide choices of research universities, teaching universities and community colleges.
- Academic programs must regularly update the curriculum.
- A strong linkage between industry and academia is important.
- Nepal can benefit by having a mix of public and private non-profit models of universities.
- Education exchanges between the resident Nepali academics and Diaspora scholars should be enhanced.
- Develop a network of scholars and organize themselves to collaborate with Nepali institutions and offer academic support.
- The Diaspora scholars and the Nepali counterparts should collaborate in helping improve access to higher education e-books and e-journals to Nepali educational institutions.

36 36 36 36 36

अनमोल सृजना

वर्षन्छन् महकर छँटाहरू बसन्तमा- स्स्मित म्स्कान छर्दै मस्किन्छन् स्गन्धित पूष्पहरू भँवराहरूको आगमन संगै वर्षाउछन् अदृष्य स्गन्ध पवनले प्रकृतिको अन्पम लालित्य रूपमा मुस्क्राउंछन् स्वयं पूष्पहरू अत्ल सौन्दर्य देखि आफ्मा उत्कृष्ट सृजनाह्न प्रकृतिका छन् पृष्पका नाम थरी थिरकन्छन पवन तालमा पृष्पहरू देखि भँवरा-लजाएझै गरी न छोउ न टिपौ पूष्पहरू गरौ वर्षाजल माया प्रेमले दिउ नॉच्न खेल्न हराभार स्गन्धित पवनका लय र तालले प्रकृति त मनोरम शिल्पी मोहनी कला छन साथमा प्रफुल्लित हुन्छ हृदय देखि प्रकृतिका अनमोल सृजना

----- Brahma Wagle

जब म थाक्छु

कतै छायाँ देख्दिनँ तिम्रो छहारी मा शिर ल्काउछ् लामो स्स्केरा हाल्छ् अनि यौटा शक्ति महसुस गर्छ फेरी भौतारिन्छ् लामो समय सम्म छहारीनै बिर्सन्छ् तिमि क्रिरहन्छौ मलाई छायाँ फेरी दिन म थाक्छु बाहिर बाट, निरास ह्न्छु, कतै देख्दिन्न मेरो आशा बाहिर त् बाघ नै बाघ देख्छ् ल्छनै आत्र फेरी साहारा खोज्छ छहारी खोज्छ् केवल यौटै देख्छ्

---- डा तुल्सी धरेल -टोरोन्टो, क्यानडा

कालान्तर सम्म!!

गजल

बाले घर नदिए नि सरौँला नि कटेरोमा जिन्दगीको मायामोह छरौँला नि कटेरोमा

आँशु हाँसो दु:ख शु:ख जे जे देला जिन्दगीले दीयोभने भुराभुरी भरौँला नि कटेरोमा

खाना बिना मर्ने छैनौं बल छँदा पाखुरीमा उमेर छँदै जोरे धन चरौंला नि कटेरोमा

अब टाढा भएर नि बाँच्न सक्ने हैनौँ हामी मर्दा पनि सँगैसँगै मरौँला नि कटेरोमा

महेशले के दीयोर नभन्नु है अन्त कतै लिनेदिने हाम्रा कुरा गरौँला नि कटेरोमा।

--- महेश्बर पन्त

चौंतारी भेटिएन

देखिंदैनन् काँडा मच्क्क गर्दा पैतला चसक्क घोचिदिने। हिंडिन्छ गोरेटो समतल किन हो ?चोट गहिरो हुने।।

निलो आकाश धर्ती,प्रकृति दुरूस्तै भिन्नता देख्दिन म। यो कहाँ ! कहाँ म त जहाँको तहाँ दिनचर्या नै मिलेन ।।

लगाम लगाई दौड यो घोडाको पछाडि नफर्कि कन। दायाँ वाँया कतै भेटिंदैनन् बटुवा रोकिन एकै छिन।।

गुडे पनि वेगले गीडिमा सरर म्याराथुनको गतिमा। यता झलमल मत अलमल तालमेल नमिल्न किन।।

अस्ताउँदाको परिवार उदाउँदा कता ! पाउरोटिको भरमा। लखतरान शरीर सुईय..-स्वास फेरने चौतारी भेटिएन।।

हेर्दा क्षितिज उस्तै आकाश छोएझै नेपाल हो कि न! । निन्द्रामा आई तन्द्रा झक -झक्याइँछ नेपालमा नै छु कि म।।

---- गीता बजगाईँ (अधिकारी)

हिउंको शहर

बाटो सेतै माटो सेतै, सेताम्मे शहर मन खोली हिउँ खेल्ने सबैको रहर आऊ माया सुख-दुख, संगसंगै काटौंला हिउँ फुल्नेयो शहरमा, पिरती साटौंला। तल तल बग्दै जाने, हिमचुलीको पानी त्यसैगरी बग्दै जाने, मान्छेको जवानी आँखाभरी रंगी-चंगी, फुलेको चाहना हांसी हांसी पुरा गरौँ, देखेको सपना।

खोला-नाला माटो उही, हिमाल उस्तै-उस्तै प्रकृतिले सजाएको, नेपाल जस्तै-जस्तै दुलहीमा मारियाले लाएको भेष झैँ हिउँको टोपी लगाएर. उभेको देश झैं।

---- ज्ञानेन्द्र गदाल

तक्मा बिल्ला

बिल्ला तक्मा सस्तोमा थोक मूल्यमा

'बम्पर' सेलमा

बारम्बार मौका आउँदैन

छानी हाल्नोस्

किनी हाल्नोस्, बिल्ला तक्मा सस्तोमा |

नरेश समाट्

श्री शिरोमणि

सबै तहको

सबै स्तरको

स्थानीय प्रदेशको

देश परदेशको ।

कवि लेखक गायक नायक कलाकार पत्रकार

विज् होस् वा समाजसेवी

सबैलाई उपयोगी

बिल्ला विभ्षण छानी हाल्नोस्

स्पथ मूल्यमा छ किनी हाल्नोस् |

बेर अबेर, अनि उमेर केहीको पनि हदबन्दी छैन चुच्चे बुच्चे, थेप्चे चिम्से कहीं कतै छेकबार छैन ।

एँचो पैंचो चल्दैन सुन्नुस्
उधारो माग्न पाइँदैन बुझ्नुस्
'स्टक' सिमित छ मानी हाल्नुस्
मौकामा चौका हानी हाल्नुस्
'क्याँट' ल्याउनुस्, 'क्यास' गन्नुस्
तक्मा बिल्ला छानी हाल्नोस्
सस्तोमा छ अहिले किनी हाल्नोस

---- प्रमोद अमात्य (साक्रमेन्टो, क्यालिफोर्निया)

सिमा

देशको सिमा सरेर हाम्रै आँगन मै आएछ। काकाले हाम्रा जातैको राजाको पगरी लाएछ।।

धर्म र कर्म खाली सिसि भन्दा नी, सस्तैमा बेचिन्छ। भोको छ पेट महँगो संसार कति त झुण्डिन्छ।।

७ टुक्रा पारे नी १० टुक्रा गरेनी, भाग पुग्दैन सबैलाई। बन्द छ बजार, मेला र पात, पीर छैन कसैलाई।।

मुग्लानै पसुँ कि गाउँ मै बसुँ म, कोहि छैन भन्दिने। खाली छ गाउँघर कोहि छैन अब, वीर गोर्खाली भई लड्ने।।

"नेपाल" देश नै रहेन अब, गर्वले शिर उठ्ने।। "नेपाल" देश नै रहेन अब, गर्वले शिर उठ्ने।।

> --- श्रीजन ताम्राकार, बाल्टिमोर अमेरिका

शब्द मीमांसा

शब्दको अर्थहरूले परिभाषा बोकेर हिडेपछि शब्दहरूलाई आफैले बुझ्दा केहुन्छर! पीड़ा छ र दुख्छ दुख्नु मनमनै रमाउँनु आफै मुस्कुराउनु आफैसँग पीडाको गहिराई शान्त तलाउ बोधताको

दुखकै चेतले जीवनको संघारमा जीवनलाई बुझाई रहेको हुन्छ केहि आसा केहि भरोसा केहि बिश्वास आफैसँग लडदै उठदै हिडन सिकाउँछ चोट- खुशी हुने उपाय आफ्नै अनुहार भरि इन्द्रेणी पोख्ने दिलको घाउलाई आफै मलम लगाउँने घाम जून टिपेर आफैलाई सिउरने आफ्नै हदता अटल रहने

> Wishing ANA, ANMA, INLS, BANA a grand success for the Nepali National Convention in Baltimore, MD, July 5-July 7, 2019

> > Suman Thapa
> > President,
> > Nepali Society of Texas (NST)

सबलाई जान छ त्यो क्षितिज पारी तिमीलाई बाटो काटेर जानुमा हतार छ आँखाबाट ओझल हुँदै मनबाट भागेर जानु हतार छ बिर्सन- सम्झन रहेछ पलपल मेरो लागि बिर्सन्- बिर्सनै होला तिम्रो लागि शब्दको खेल न हो परिभाषाहरूले त्यो क्षण मलाई तिमीले प्रेम गर्छ नभनि दिएको भए म आज मलाई प्रेम गर्न जान्दिनथे प्रेम- घृणा बनिएर एकदिन तिमीले नै मलाई बर्तमान दया माया प्रेम केहि छैन भनिरहदा म उस्तै शान्त र स्निग्ध नै थिए

मेरो लागि शब्द निश्चित समयका व्यंजक हुन अर्थहरू बिना दोषको हुनपर्छ हरेक दिन एउटा उत्स वजीवनको आफैलाई जितिरहने मनोहर हुनुपर्छ फूल भन्दै बर्षाएर असिना चुटनेहरूलाईफू लकै प्रेमिल गच्छाले दख्न पर्छ।

----- दीपा राई पुन

"बिस्वास गुमाएपछि"

धेरै दिलहरू, आफ्नै मनको बन्द क़ैदभीत्र, अचेल मानवता, कर्तव्य र व्यवहारमा, म, माहाभारतको भीष्मरूपी अादतको रूपमा, परिचालन भएको पाउछु। आफुले आफुलाई सत्यवादी घोषणा गरेर, मानव आदर्शका पहीरनहरू अोढेर हिडेको देख्छ।

अनि तिनै दिलहरू, शब्दमा मात्र - "सत्यका कड़ा वकालतहरू गरेको देख्छु"। तर व्यवहारमा भने सधै - सधै , दुर्योधनहरूको पक्ष लिएको देख्छु। अनि युघ्दमा "पाण्डव वध नगर्ने आदर्शको "स्वाँगमा , तर यता, युघ्दकमाण्डर को बर्दी ओढेको भेट्छु। बीचरा! ती अबुझ सत्यवादीहरू प्रती , उपहाँसको हाँसा हाँस्न मनलाग्छ।

अनि मलाई यतीबेला सम्झीन मन लाग्छ, सानो छदाँ, मेरी प्रीय आमाले कथा भन्ने गर्नुहुन्थ्यो, "हुट्टीट्याऊ आऊछ, अब आकाश ढाक्छ, रात पर्यो, अध्यारो भयों , आखा चीम्ल, सुत"। हुट्टीट्याऊका हल्लाहरूले दीउसै आकाश ढाँकने र रात पर्ने अनि एकदुई धण्टामै घामलाग्ने, यो नियमीताले मेरो वाल्यकाललाई, निरन्तरता दिन्थ्यो। जब म बुझ्ने भए थाहा भयो, "हुट्टीट्याऊ नितान्त समयको लागि हो, तिनीहरू "मात्र खोक्ररो हल्लाका हाऊगुजीहरू रहेछन्, अनि ठान्दारहेछन्, आफूले सीँगै आकाश ढाकेका छन भनेर"।

> अचेल, म मेरा ओरीपरी , थुप्रै हुट्टीट्याऊहरू भेट्छु! बिस्वास हुनत परैजावस, हॉसो लाग्छ , उनीहरूका निरिह हल्लाहरू प्रती। दयालाग्छ, झुट र अर्थहीन तीनीहरूको अभिनयहरू प्रती

प्रीय आमाका कथाहरू पुनः सँमरण हुन्छन् ! "हुट्टीट्याऊ मात्र निरिह हल्लाहरूका प्रतीक हुन्

आफ्ने खोक्ररो हल्लामा यीनीहरू अभिमान गर्छन्। मानौ ! गल्लीका भुस्याह कुकुरहरू आफ्ना सीमानामा मच्ची -मच्ची बीनाअर्थ भुकेर, ठालु शेर आफुलाई ठानीरहेकाछन्!

---- उर्मिला निर्दोषी

संकल्प

आज देश रोइरहभदा म हाभस्न खोजिरहेरू । विना काख तिम्रो आमा म बाभच्न खोजिरहेरू । रहरले हैन म आमा नियती भोगिरहेरू । तिम्रै मुक्तिको निम्ति दिनरात लागिरहेरू ।

जन्माई नवजात शिशु हुर्कायौ स्नेही काखमा लिएर चिन्ता सबको आभशु लुकाई आभखामा तिर्नुप्र मूल्य तिम्रो दया माभया र गुनको साक्षी राखेर चरती,आकाश र तारा जुनको।

चन्य भिन् मेरी आमा आस्थाको दीप जगाई अभौपनि सन्तानको बादो चियाउभदैभिन् भर भैन दुई हात र पाऊको रत्तीभर वामे सरेर केवल ती नङ्ग्रा खियाउभदिभन्। आज देश रोइरहभदा.....

कबिता 'मञ्जुश्री'

Wishing ANA, ANMA, INLS, BANA a grand success for the Nepali National Convention in Baltimore, MD, July 5-July 7. 2019

> Krishna Jibi Panta Baltimore, MD

दुई टुक्रा

न गास छ मुखमा, पुल्टुक्क पेट ढल्काएर हिंड्न- हर दिनछ लाश ढिलरहेको, टोल टहराहरूमा रूनका लागि- हर दनन बास छ जन्मभूमीमा, आरामले सपना देख्न- हर दिन!छ त्रास दी यता अनि उता पनि, आरामै छु है भन्नलाई- हर दिन! -२

जिमनमा यत्रतत्र सर्पहरू सिरिरहन्छन, अचानकै डस्न सक्छन्! आकाशतिर सलहहरु सलबलाइ रहन्छन, यतैतिर बस्न सक्छन! चक्कर मार्दै अरिंगालहरु घुमिरहन्छन् रातारात मौरीकै गुंणमा पस्न सक्छन, मख्ख पर्दै ऊनीहरु घमण्डको शिखरमा चड्दछन! अनि शनैशनै समयको खाल्डोमा खस्न सक्छन। -२

-----गुणराज लुइटेल, भर्जिनिया, अमेरिका

सुरेन उप्रेतीका तीन मुक्तक

सकारात्मक सोच राखे शुन्दर देख्छन् आँखा भावनामा फूल फूल्छ वास्ना चुम्छन आँखा मानिस सबै बान्धव सम्झे सुरलोक धर्ती जता ततै आफन्त र मित्र देख्छन् आँखा ।।

हिमाल जस्तै सगर छुने सोच रामा आउन शितलताको सन्देश दिने भाव हामा आउन बन्धुत्वको भाव जागोस् सबै मानव मनमा विश्व भरी शान्ति छावस दिन रामा आउन ।।

मेरा जती विपना सपना, सबै तिमीलाई मुटु धड्कन श्वास प्रश्वास, विश्वास तिमीलाई सोच दिन्छु कल्पनाको, संसार सारा दिन्छु । तिम्रो ओठमा खुशी फूले, मेरो आयूतिमीलाई ॥

एउटा उपलब्धि

रोमाञ्चत छु खुशी छु तिम्रो सामिप्य पाउने आशाले आनन्द विभोर छु ।

तिम्रा आँखाका जादुगरी दृष्टि तिम्रो मस्तिष्कका पारिजात मनीषा लटरम्मै तिम्रा अधरका कविता कामिनी कल्पना माधुरीको मन्दिकनीको स्पर्ष आलिङ्गन मिलनको नैस्वर्गिक आनन्दको कल्पनाले आङ भयो जिरिङ्ग बग्यो विद्दुत तरङ्ग तनमा मनमा ।

तिम्रो सामिप्य प्रसाधित शान्त सौम्य दुर्लभ पहिरन सुगन्धित परिवेश तिम्रा जादुगरी आँखाका रसपान गर्न तम्सिए मेरा नजर अचानक म अकल्पनीय छाँगाबाट खसेँ विस्मयको दहमा झरेँ, खोइ त विमोहन ती नजरमा ? खोइ त सम्मोहन तिम्रो हेराइमा ? अतृप्तनै रहेका मेरा नजर विमुख भएर तिम्रा नजरबाट तल झर्दै झर्दै तिम्रा अधरमा पुगे अभिलाषा केही साँचेर, तर भावना फेरि चकनाचर भयो कल्पनाको त्यो सुन्दर महल धराशायी भयो।

तिम्रा अधरका कम्पनमा पाइनँ माधुरीको आभास पाइनँ कविता कामिनी पाइनँ वासना पारिजातको अनि पाइनँ मनीषा मस्तिष्कमा मन्दाकिनीको स्पर्श, आलिङ्गन् उनमा विलीन हुने अनि परब्रह्ममा लीन हुने आशा !

सबै सबै जािकयो नरक कुण्डमा । त्यही पिन हरेस नखाई अतृप्त मेरा नजर उत्ताउला भई घुम्न थाले यताउति अन्तिम सासको झिनो आशा लिएर

फेरि तिमीमा मेरा नजर पुगे कस्तो अचम्म ! विश्वास गर्ने नसिकने दृश्य ! के त्यो मेरो नजरको दोष हो ? कि तिम्रो पहिरन नै त्यस्तो हो ?

मैले केही बुझ्न सकिनँ तिमीलाई त नाङ्गै देख्छु,नाङ्गै निर्वस्त्र अलमल्ल परेँ विवेकहीन भएँ लाटाले पापा हेरे झैँ हेरीरहेँ कारकार्ती।

सिकन प्रकृतिबाट विमुख हुन प्राकृतिक सौन्दर्यको अपमान गर्न पनि सिकन त्यसैले रङ्गित लालायित मेरा नजर

सकसकाउन थाले यताउति कहिले उकालिन्छन् चुचुराहरूमा कहिले ओह्रालिन्छन् तल तल, जुरमुरिँदै चिहाउन खोज्छन् तराइ, बेँसी र खोचितर स्वच्छ हरियाली खोज्दै कुनाकाप्चामा अन्तर कुन्तरमा।

म काहालिएँ, डराएँ, निसास्सिएँ टुट्यो विद्दुत तरङ्ग मनको तनको

-----Mukti Upadhyay

छाेरालाई पत्र

शिर्षक मै अव्यक्त छ यथेष्ट प्रेम र सम्बाेधनकाे भाव जीवन सफलताको लागि प्रिय छाेरा म लेखी रहेकाे छु सदुगुणका जड सत्यहरू

संकल्प र इच्छाशक्ति अनि नियमपूर्वककाे अभ्यास मै छन् सफलताका सूत्रहरू अाफ्नाे दढता र महान उद्देश्य मै छ उत्कृष्ट उद्योगकाे सूचकाङ्क

प्रिय छाेरा यहि पत्र मार्फत सिकिरहनु समयकाे महत्त्व त्याग र समर्पणकाे अानन्द माता,पिता,गुरु र ठुलालाई गर्ने अादर पुर्वककाे संस्कार अतिथिको सत्कार बुझे हुन्छ भ्रातृत्व र "बसुदैव कुटुम्बकम्"काे मर्म र भावना

अालस्यकाे अात्महत्या गराएर जलिबन्दु समानकाे अायु मै खुलुन् अायका ढाेकाहरू बन्द हुन व्ययका दैलाहरू थापि रहनु कर्मकाे भिक्षापात्र लक्ष्मी स्वरुपा माताले तिमीलाई दिइरहने छिन सतत् आशिर्बाद

अाउन सक्लान् दु:खका क्षणहरू ठान्नु त्यही नै हाे सुखकाे अधिकारी ज्ञान,सीप र विवेक बाहेक संसारमा अकि के नै छ र शक्ति भय,लाेभ र दीर्घसूत्रता नै हाे उन्नतिकाे बाधक क्राेध र अभिमान नै हाे अाफ्नाे अवमूल्यन

भाेक नै हाे भाजनकाे स्वाद तिमी ज्ञानकाे भाेकाे बन छाेड परनिन्दा श्रमकाे मन्दिर गएर गर मिहेनतकाे पूजा

अाफै भित्र खाेज देउताकाे दर्शन त्यही भेटिन्छन् तत्वज्ञानका ब्रह्माण्ड दृष्टिकोण

निबताउ उद्यम बिनाका कालहरू ठम्याउ धिमला अाँखाले पिन सत्य र अहिंसाकाे बाटाे क्षमा र करुणा मै ठान अाफ्नाे वीरत्व देख सबै प्राणिमा ब्रह्म स्वरुपकाे ज्याेती

तिमी सच्चा सुपुत्र बनेर देखाउ शुभ्र मनकाे तस्बिर नउठाउ रागद्वेषका फणाहरू मन,बुद्धि र स्मृतिलाई ताजा राखेर बन सहनशील,निर्भीक र शान्त सागर।

-----ऋषभदेव घिमिरे,गाेदावरी

दिनमै येउटै राम्रो

दिनमै येउटै राम्रो काम गर्न सकु ,२ त्येई मेरो काम होस् ! त्येई काम गर्दा गर्दै , मेरो परम धाम होस !!!

सबै हामा, सबै रामा, २ सदा मनमा येइ भाव होस्! त्येई भावनाको गोरेटोमा, यो जिन्दगी अघि बढोस!

नाउ पार लगौछौ तिमि ,२ चाहन्छौ नाउ खियौनेको नाँउ होस् ! त्येइ नाउ खियौदा खियाउदै , यो जिन्दगीको तिड - पार होस् !

दिनमै येउटै राम्रो काम गर्न सकु, २ त्येई मेरो काम होस्! त्येई काम गर्दा गर्दै, मेरो परम धाम होस्!!!

जाबो बाट जम्बो बनाउछौ तिमि, २ सोच्दछौ केहि खास बनोस ! रच्दछौ साहा लिला तिमि, चाहान्छौ कृष्णको नाउ होस्!

दिनमै येउटै राम्रो काम गर्न सकु, २ त्येई मेरो काम होस्! त्येई काम गर्दा गर्दै, मेरो परम धाम होस्!!!

---- Krishna Giri

उडुस, उपियाँ र लामखुट्टेको यो युग'

मेरो पैतालोले कुल्वेको उपियाँको एक हुल नजानेरै मेरो शरीरले थिचेको उडुस मेरो कानले नसुनेको लामखुट्टेको आवाज हिंजो आज मेरो सपनामा आउछ म बर्बराउछु, तर्शिन्छु, टोक्छ, डस्छ र ब्यूझंछु निन्द्राबाट ।

लामखुट्टेको आवाज उपियांको सल्बल्हाट र उडुसले डस्दा सुई रोपिए जस्तो लुतोले ग्रस्त भएझैं चिल्चिल्हाट टुन्न... भएको श्रवण शक्ति सखारे जगाउछ मलाई निन्द्राबाट ।

यस्तो सपना देख्ने मेरो नियती हप्ताबाट दिनमा रुपान्तरित हुँदै छ हिँजो आज थाह छैन किन हो कुन्नि? हुन सक्छ मेरो पैतालोले कुल्चेको उपियाँ मेरो शरीरले थिचेको उड़्स मैले नसुनेको लामखुट्टेको आवाजले यस्ता प्रजाती सिकयो भन्ने मेरो भ्रम टुट्नु संगै जिन्दगीको यो उमेरमा मेरै सामुन्ने मेरो छिमेकमा मात्र होइन मेरो घरको बैठक कोठामा झिल्कन्छ बेला वखत र मेरो सयन कक्षमा समेत सल्बलाउछ रात विरात लाग्छ मलाई, उडुस, उपियाँ र लामखुट्टे जातिको युग र प्रलय सरु भैसकेको छ ।।

-----सप्रेम, पुरुषोत्तम ढकाल

थिएन, हुने छैन

थिएन.. अलि अलि थियो.. धरै थियो..ठिकै छ..हुन्छ | अनि अलि अलि हुनेछ..धरै हुने छैन..एक दिन हुनेनै छैन | यसरि परिक्रमा सिकयो, अरु पनि परिक्रमा हुनेछ्न्।

तर म जाहाको त्यही छु, सधै त्यही हुनेछु - किनकी म केन्द्र विन्दु मै छु सधै सत्य छु , सहि छु - ऐन जस्तो छु,

त्यसैले जस्तो तिमी उस्तौ दख्छै मलाई।

यो कलियुगम प्रमाण सहित छु ।

मुस्कान भित्र छिपेका ती आडम्बरी प्रतिबिम्ब, गन्तव्य हिन यत्राको तान्णव , अनि कोलाहाल ध्वनि, सत्य परिवोर्तन गर्ने साहास गर्छ | अनि त्यो स्वप्न , दिवा स्वप्नमा विलिन हुनेछ |

मन, मुटु र भावना, त्यो मुर्त्रि रुपि शिवमा त छ, म त केवल एथार्थ रुपी सत्यको पुजारी।

> सुनियोजित क्रियाकलाप, क्रियाकलाप भित्र देखिने क्रियाकलाप, केवल वनावटि - तुक हिन प्रतिसोध उन्मुख।

म मुस्कुराउछु मात्र मुस्कुराउछु |

हो दुख्छ – दुखिरहेछ |

वादल भाटेको निलो आकास झै | शुन्दर शान्त खुला हृदय वनाएको छु, स्वागत हुन्छ - जव तन र मनमा प्रम हुन्छ |

> मायालु जव तिमी प्रमको नाटक गदै, पल पल मेरो नाश, दुगतीको कल्पना त्यो कोमल मुस्कानमा प्रतिक्षा लिप्त देखिन्छ |

हो अर्थ खोज्रु पर्छ - मैले अव अर्थ हिन तत्वको |

यो नाटकी दुनियामा खोज्दा खोज्दै सत्यको उपहास हुन्छ अनि वाध्य भइदिन्छ यो मन, यो तन , सपना झै सपनालाई भुल्न

आखिर थियन .. अलि अलि थियो.. एक दिन हुनेनै छैन......!

---- सिमर दास वैष्णव

तीन मुक्तक

आँटो पिठो जे छ त्योनै बाँडी चुँडी खाउँला पिउँला टाला टुली बटुलेर रङ्गी बिरङ्गी चोली सिउँला(दु:खीको झुपडी भित्र उज्यालो पारि देउन,जुन्किरी१ बाटो भिर तूल नभए फूलमात्र बिच्छ्याई दिउँला।

> सानो तिनो गल्ती भयो,छिद्रान्वेषीले देख्दछन त्यसैलाई उल्टो पारेर सस्ता अखवारले लेख्दछन खै के गरेर जिन्दगी विताउने होरुलौन साथी१ आँफू भद्र भयो भने झन् अरुले टाउकोमै टेक्दछन।

के म आफ्नै पैतलाका डामहरु खन्दै हिडुँरु कि म आँफूले टेकेका सिँडीहरु गन्दै हिडुँरु खै त रु मलाई कसैले केही सोधेकै छैन(बित्थै कसलाई फरमान गरुँ रुके के भन्दै हिडुँरु

----- तीर्थराज अधिकारी

Wishing ANA, ANMA, INLS, BANA a grand success for the Nepali National Convention in Baltimore, MD. July 5-July 7, 2019

Kapil Adhikari, President, INLS, Dallas

Wishing ANA, ANMA, INLS, BANA a grand success for the Nepali National Convention in Baltimore,MD. July 5-July 7, 2019

Sushil Chhetri

President, Indreni Cultural Assoication , Irving,TX

Wishing ANA, ANMA, INLS, BANA a grand success for the Nepali National Convention in Baltimore,MD. July 5-July 7, 2019

Naravan Kandel, Euless, Texas

Wishing ANA, ANMA, INLS, BANA a grand success for the Nepali National Convention in Baltimore, MD. July 5-July 7, 2019

Rajendra Wagle

President, Texoma Nepali Society , TX

The Personality in Nepali Diaspora in US

An Educator, Social Worker and Philanthropist **Dr. Tulasi R. Joshi, Ph.D**.

Honoring of Dr. Tulasi R. Joshi by the Chief Minister of the Far West Province of Nepal Trilochan Bhatta (3rd from left) with the presentation of a plaque of felicitations and wrapping a shawl around him on behalf of National Tulasiram Secondary School (Dr. Tulasi R. Joshi 2nd from left) on the occasion of the welcome ceremony arranged by the School for Dr. Joshi (February 21, 2019) who donated 7 million rupees (about US \$70,000) to the School and his name Tulasiram was added to the School's name calling it National Tulasiram Secondary School. First from left is Mrs. Marilyn Joshi

Dr. Tulasi R. Joshi, in spite of being born and raised in Bajhang, one of the most remote and poorest districts of Nepal where he and his class mates had to copy chapters of high school textbooks, read under the pine kindling light at night, teach lower class students during day because of lack of teachers, collect grains with school friends during the harvest time so as to buy school supplies by selling them, write on discarded used Nepali papers, and study Nepali and geography for the SLC exam mostly at night and in the morning under the dedicated 10th grade educated Indian teacher Ram Datta Awasthi, was able to pursue his education.

Without the dedication of this teacher and help of Bajhngi king Ram J.B. Singh and his son Om J.B. Singh, the SLC (Board certified 10th grade) education of Joshi and others in Bajhang would not have been possible at that time over 60 years ago. He had to travel 15 days to reach Kathmandu for taking the high school board exam (11 days on foot, 1 day by bus and 3 days by train in India).

Now it takes only 2 days to travel from Bajhang to Kathmandu. In spite of these hardships, he excelled in education and received a gold medal from the King of Nepal in 1963. While he was doing his undergraduate and graduate studies in Kathmandu, he taught geography to support himself in Kathmandu. Later, his dedication and commitment for education earned him Masters and Ph.D. degrees from prestigious American universities.

He distinguished himself not only in education, but also in social services and charitable works mostly for the benefits of Nepal. As a result he received many recognitions and honors in Nepal and America that included a gold medal from the king of Nepal, recognitions by three governors of West Virginia, the prestigious Cyrus R Vance award of West Virginia Department of Education, USA, several recognitions and honors from Association of Nepalis in the Americas (ANA), outstanding service award from Fairmont State University and the long standing service recognition honor by the Association of American Geographers (the largest international professional organization of geographers) for long dedicated service for the profession, perhaps only Nepali in America to receive such a recognition from a professional organization. Dr. Joshi was presented the U.S. President's Volunteer Service Award last year, August 31, 2018 at the Nepali Convention 2018 in Chicago.

Dr. Joshi's contribution for the benefit of Nepali students is particularly noteworthy. He established scholarship programs (ANA Bajhang Scholarship, ANA-Tulasi and Marilyn Joshi Scholarship at Fairmont State University and International Scholarship at Fairmont State University) that benefited about 20 students from Bajhang for their higher education in Nepal, and over 40 Nepali students for their undergraduate education at Fairmont State University, West Virginia, USA. Total benefits from these scholarship programs at Fairmont State University could be over US \$1,000,000.

In the beginning of this year he travelled to Nepal with his family members (wife, daughter and grandson), and made charitable donations for educational, religious and social organizations from his personal funds. He established scholarship programs at 3 schools donating over 1200,000 rupees each, made substantial donations to 9 educational, social and religious organizations in the amount of ranging from 41,000 rupees to 7,000,000 rupees.

As a result, he and his family members were felicitated by these organizations in Bajhang and Dhangadhi with warm welcome ceremonies, and National Secondary School that received the donation of 7 million rupees added Dr. Joshi's name to its name calling it National Tulasiram Secondary School (Shree Rastriya Tulasiram Madhyavik Vidhyalaya). Because of his giving nature, PaschimToday, the prominent newspaper of Dhangadhi has called him hero of giving (Dan Bir).

His motto with exemplary works is: "Make as much money as you can, save as much money as you can and give for charities as much money as you can."

Dr. Joshi was inspired with cooperation by his wife Marilyn Joshi in a number of ways to pursue these works especially for the education of Nepali students.

ANA is very proud of Dr. Joshi as his efforts are exemplary to accomplish the mission of ANA especially in empowering Nepali students through education. Dr. Joshi is a life member and Advisor of ANA. He also was a former Treasurer and Communication Director of ANA.

****

पैसाको खानीस जुहारती गुफा

गीता खत्री, न्यूयोर्क

जन्मभूमिको सेरोफेरो लगाउने अवसर मलाई धेरै मिलेको छैन । त्यसैले नेपालमा मैले देखेका दुईवटा गुफा हुन । एउटा लिलतपुर जिल्लाको गोदावरीस्थित विशाखुनारायणको डााडामा रहेको गुफा र अर्को कास्की जिल्ल्लाको महेन्द्र गुफा । अन्य गुफा बारेमा मलाई थाहा छैन् ।

पहिलो गुफा धेरै ठूलो छैन्। दुई ढुङ्गाबीचको खाली स्पेशमात्रै हो। यो गुफा जिमन मुनी नभएर जिमन माथि नै छ । माटीलो डााडालाई बेस बनाएर अडिएको बिशाल ढुङ्गाको बीच भागबाट करीब तीस—पैतीस फिटजितको लम्बाइमा रहेको कतै एक फिट कतै दुईतीन फिटसम्मको खाली स्पेश मात्रै हो। पातला मानिसहरु त सिजलैसंग वारपार गर्न सक्छन्, मोटाघाटा तथा खाइलाग्दा मानिसलाई भने छिन मुस्किलै हुन्छ।

दोस्रो गुफा पोखराको महेन्द्र गुफा हो। यसलाई सामान्य गुफा भन्न मिल्दैन। यो ठूलै गुफाको श्रेणीमा परेको हुनुपर्छ। सन् २०१४ तिर मैले यो गुफाको भ्रमण गर्ने अवसर पाएकी थिए। पोखराको केन्द्रीय बजारको बीचमा गुफा हुनु गुफा आफै भाग्यशाली हो। गुफा भित्र भगवानको मूर्तिहरु राखेर भगवानको बास गुफाभित्र छ भनेर प्रचारप्रसार गरेपछि हिन्दु धर्माबलम्बीहरुको लागि त्यो भन्दा बढी बहाना के चाहियो र। दर्शकहरुको घुइचो लाग्नु स्वभाविकै हो। मैले प्रवेश पाएका बेलामा यसको भित्र भागले मलाई निकै लोभ्याएको थियो। मानिसहरुको आवतजावतका लागि फराकिलो बाटो बनाएको थियो। बिस्तारै बिस्तारै तीस चालिस फिट जिमन मुनी गए जस्तो मलाई लाग्छ। सबै भन्दा तलको भाग निकै फराकिलो र त्यहाबाट पर सेती नदी बगीरहेको हो की जस्तो पनि देखिन्थ्यो। मलाई निकै रमाइलो र राम्रो लागेको थियो।

यित बेला म साउथ डकोटा राज्यको कष्टर सहरमा पर्ने कालो पहाडी क्षेत्रमा रहेको संसारको तेस्रो लामो गुफा जुहारती गुफा ९क्भधभी ऋबखभ० मा आइपुगेकी छु। पश्चिम नेब्रास्काको स्कटबल्फबाट करिब दुईसय माइल जित टाढा यो गुफा छ। स्कटबल्फबाट केही पश्चिम वायोमिङ राज्य हुँदै उत्तरितरको समथर जिमनको बीचमा लमतन्त परेर सुतेका तीन राजमार्ग यु.यस–२६डब्लु, यु.यस–८५एन र यु.यस–१६इ ले कष्टर सहरसम्म पुऱ्याइ दिन्छ। बाटो यित सिधा छ की आखाको शिक्तले भ्याएसम्म सिधै देखिन्छ। न कतै पहाड न कतै बनजङ्गल। केबल समथर जिमन। जिमन धेरै हराभरा भने देखिदैनन्। कतैकतै गाई बस्तुहरुको बथान र उनका मालिक काउब्बाइ घोडामाथि चढेर गाई बस्तुलाई एकै ठाउामा जम्मा गिररहेको तथा कतैकतै मृगहरुको बथान चिररहेका देखिन्थे। सडक भने एकदम चिल्लो र कालो थियो। यताका राजमार्ग दुईलेनका मात्र थिए। अर्को दिशाबाट ठूलाठूला ट्रकहरु पास हुादा साना गाडी त उडाउला की जस्तो हुने। यस्तो खाली र साना बाटोमा राती मोटर चलाउन अिल जोखिमै हन्छ रे।

ठूलाठूला ट्रकहरु धेरै लामो यात्रा गरेर आएका हुन्छन् । किहलेकााही उनिहरुलाई छोटो निद्राले छोप्न सक्छ र सजग हुादाहुदै पनि दुर्घटना हुने सम्भावना हुन्छ अरे । गाउाबस्ती कतै देखिदैन । कतै कतै गाडी रोकेर बिश्राम गर्ने बिश्रामस्थल तथा बाथरुम जानको लागि बाटोकै छेउमा सानो गाडी पार्किङ तथा आराम गर्न मिल्ने ठाउा बनाइ दिएका रहेछन गाउाबस्ती नभएका कारणले फोन कनेक्शनपिन भएन। गाडीमा केही समस्या भयो वा तेलको अभाव भयो भने त ठूलो दुःख भेल्नु पर्ने अवस्था पिन देखियो। सुख्खा फााटहरु र समथरहरु छिचोल्दै हामी अलिअलि रुखहरु बुट्यान र भाडी भएको क्षेत्रतिर प्रवेश गर्न लाग्यौं। ती दृश्यहरुलाई इङ्गित गर्दै छोराले भन्यो, "ममी केही परिर्वतनहरु देखिएका छन् की पिहलेका दृश्य र अहिलेका दृष्यहरुमा। बाटोमा ध्यान दिदै गइस्योस है।" म अलि चनाखों भए।। उसलाई थाहा छ की म यस्ता कुराहरुलाई कागजमा उतार्न मन पराउछु भनेर। केहीबेरमा बाटोको द्यायापिट्ट एउटा ठूलो होर्डिङ बोर्ड देखियो जहाा लेखिएको थियो– Welcome to South Dakota "साउथ डकोटामा स्वागत"।

यहााबाट वायोमिङ राज्यले बिदा लिएछ । उजाडता पिन सिकएछ । हामीले साउथ डकोटामा प्रवेश गरेछौं । त्यसैले प्रकृति पिन हराभरा, रुख, बिरुवा घासिलो चौरहरु देखिन थाले । प्रकृतिले पिन वायोमिङ राज्यलाई पक्षपात गरे जस्तो मैले महसुस गरेा । जसरी धेरै सन्तान हुने आमाबाबुले कुनै एउटा सन्तानलाई बढी माया दिन्छन् रे । मायामात्र दिने होइन जुन सन्तानसंग संगै बसेका हुन्छन्, तिनका घरमा भएका सरसामान, अन्नपात तथा पाकेको खानेकुरासमेत मन पर्नेका घरतिर पुऱ्याउछन् । यस्ता घटनाका बारेमा अलिअलि आांखाले देखेको अलिअलि भोगेको पिन हो । त्यसैले यितबेला प्रकृति र आमाबाबु द्वैको स्वाभाव एउटै भएको पाएा मैले ।

साउथ डकोटा राज्यको सीमानाबाटै प्राकृतिक रमणीयता शुरु भयो । सासाना डााडापाखा, पाखाभिर रुख तथा बुट्यानहरु । कतैकतै रुखहरु पातिबिहन पिन छन् । कतैकतै डााडाभिरका रुखहरु सुकेर ठिड्ग उभिएका छन् । कतै डाढेलो लागेर कालो गोल र खरानीको काला थुप्राथुप्रीमात्र देखिन्छ । वरपरितर बालिनाली लगाएको उर्बरा फााट भने अभै देखिएको छैन । तर जितजित साउथ डकोटाभित्र जान्छौ उतिउति हराभरा र रुख बिरुवा बढ्दै गइरहेका छन् । कतैकतै जङ्गली भेडाहरुको बथान पिन देखिए । बिस्तारै हामी डााडाको उकाली ओहाली घुम्तिहरु पार गर्दै जोएल केभ नेशनल मोनोमेण्टको बोर्ड अगाडि पुग्छौं । त्यहााबाट एउटा बाटो सिधै अगाडि कष्टर सहरितर लाग्छ भने दाहिनेतिरको बाटो जोएल केभको पाकिङ लटितर ।

यु.यस-१६ राजमार्गबाट करिब एकसय फिटजित तल जोएल केभको प्रवेश व्दार रहेछ । जोएल केभित्र जान टिकट किन्ने तथा टुरको व्यवस्थागर्ने अफिस अभौ तल रहेछ । वायोमिङको धेरै परदेखि मोबाइल फोनले काम गरिरहेको थिएन । जनसंख्याको अभावले गर्दा फोन कम्पनीले टावर नराखेकोले सेवा उपलब्ध नभएको हुनुपर्छ । यहाा पिन फोन नचल्ने रहेछ । छोरा र बुहारी यहाा धेरै पटक आइसकेकाले उनिहरु गुफा भित्र नजाने भए । एक-एक घण्टाको गाइडेड टुरको व्यवस्था रहेछ । गुफामा एक्लै जान नपाइने । पन्धदेखि तीसजनासम्मको ग्रुप बनाएर लैजाने रहेछ । बाहू बज्न केही मिनेट बांकी नै थियो । बाहू बजेको टुर पाउन सके हाम्रो समय खेर जाने थिएन भन्ने हाम्रो चाहना थियो । दौडादौड गरेर टिकट काउण्टरमा पृग्यों । अन्तिम पर्यटकको आशा गर्दे हाम्रो बाटो हेरिरहेका टिकट काउण्टरका कर्मचारीले हामीलाइ हेरेर हांस्दै— "तपाईहरु भाग्यमानी हुनुहांदो रहेछ, ठीक समयमा आइपुग्न भयो ।" यित भन्दें चारवटा टिकट हामीतिर बढाए । तर हामीले दुईवटा मात्र लियों । एक घण्टापछि यही लबीमा भेट्ने हो भनेर छोरा बुहारीबाट बिदा लिएर हामीलाई पर्खिरहेका अन्य पर्यटकहरुको भीडमा हामी समाहित भयों । गुफाभित्र सोफोकेशन होला भन्ने डरले मैले पानीको बन्दोबस्त गरेकी थिएं तर पानी, सोडा तथा अन्य खानेकुराका साथै कुनै पनि भोल पदार्थ गुफाभित्र लैजान नपाइने रहेछ । सबै माथि नै छोड्न पऱ्यो । मेरो मनभित्र भिनो डर पलायो । तल केही भइ हाल्यो भने । निजकै मान्छेको बस्ती पिन छैन, फोनको सर्भिस पिन छैन । सहर पुग्न बीसपिच्चस मिनेट लाग्छ अरे । अर्को मनले भन्यो— "हैट, के को डर । संसारको सबैभन्दा बढी सुविधा सम्पन्न देश, त्यसमा पिन कानुनै कानुनले बांधएको ठाउा । त्यस्तो कुनै अप्ठारा तथा दैविक बिपित्तहरु आइपरेको खण्डमा उद्दार गर्ने तयारी गरेकै हन्छन ।"

टुर शुरु हुनु अगाडि पार्क रेन्जर जिम्मीले सबैलाई हासाउादै आफ्नो परिचय दियो र हामीलाई एक घण्टासम्म गुफामा सुरक्षितसाथ घुमाउने र हाम्रा सबै जिज्ञासाहरुको समाधान गरिदिने बचन पिन दियो। एलिभेटरबाट करीब बीस फिट जित तल गयौं। गुफाभित्र जाडो होला भनेर ज्याकेटको बन्दोबस्त हामीले गरेका थियौं। सामान्य चिसो नै थियो। पृथ्वीको भू— बनावट र प्रकृतिबारेमा हाम्रो ज्ञानको कमी भएर हो वा जिम्मी यस बारेमा निकै जान्ने भएर हो माटो, ढुङ्गा, बालुवा, पानी, पृथ्वी आदि सबै बिषयमा, अभ भन्ने हो भने प्रकृतिको बनोट सम्बन्धमा ज्ञाता जस्तो लाग्थ्यो।

गुफा प्रवेश गरेदेखि नै उसले हामीलाई जोक हान्दै हासाउाने, हामीलाई प्रश्न गर्ने र हाम्रा हरेक प्रश्नको जवाफ दिन सक्थ्यो । हामी मध्येका दुईचार जनाले उसका प्रश्नहरुको सही जवाफ दिए। उसलाई निकै प्रश्न पनि गरे।

एलिभेटरबाट निस्कनासाथ पहिलो कोठामा हामी पुग्छौं। कोठा निकै ठूलो छ। चारैतिर ढुङ्गैढुङ्गा। ढुङ्गाको पछाडि बत्तीहरु राखिएका छन्। बत्तीको प्रकाशले ढुङ्गा र यिनमा भएका गुणहरु देखाउने प्रयास गरिएको छ। ती ढुङ्गाहरु हामीले बाहिर देखिरहेका साधारण ढुङ्गा भन्दा फरक देखिन्छन्। कुनै कुनै ढुङ्गालाई मेशिनले चटक्क काटेर तिनको भित्रि भाग देखाउने प्रयास गरिएको छ। बत्तीको उज्यालोमा यी कोठाहरु धपक्कै बले जस्तो देखिन्छ। ठाउाठाउामा पानी चुहिएको पिन छ। कतैकतै लाभा पग्लेर बग्दाबग्दै त्यहाा आइपुगेर टक्क अडिएको जस्तो देखिन्छ। कतै सुन पग्लेर आएको हो की जस्तो सुनौला लाभाको पग्लाई तल आउदै गरेको पिन देखिन्छ। हजारौ वर्षदेखि पानीको थोपाथोपा चुहिएर पृथ्वीभित्र पाइने विभिन्न रसायनहरुसंग मिलेर अर्के पदार्थ बनेर लामोलामो भएर लहरा भै भुण्डिएका पिन छन्। ती बस्तुहरु चिल्ला देखिन्छन् र बत्तीको उज्यालोमा सुनौला देखिन्छन्। चिटिक्क पारेर काटिएका ती ढुङ्गाको बीचमा सेता हिरा जस्तो टल्कने र त्यसको छेउमा रुबी जस्तो पिन देखिन्छ। कतैकतै त हिरैहिराका ढुङ्गा जस्ता पिन देखिने। कुनैकुनै ढुङ्गा त कागती साइजका गोलागोला ढुङ्गाहरु मिलेर बिशाल भएको हो की जस्तो पिन देखिन्छ। एक किसमको बुट्टा बनाएको जस्तो। यी सबैको बारेमा पार्क रेन्जर जिम्मीले व्याख्या त गरेको थियो। हामीलाई हेर्नु पिन थियो, सुन्नु पिन थियो अनि आध्यारोमा बिचार पुन्याएर हिङ्नु पिन थियो। सबै सम्भननामा राख्न निकै कठीन। त्यसमा पिन यो भुगर्भ विज्ञानको कुरा। गुफामा कतैकतै चौडा भन्याड छ भने धेरै जसो बाटो तीन फिटे होला। तर सबै नयाा देखिन्छ। धेरै जसो ठाउामा फलामे बाटो छ। दुईतिर समाउनको लागि रेलिङ बलियो गरेर बनाइएको छ। कुनैकुनै भन्याङ त पिच्चस तीस फिटभन्दा पिन लामो होला। कोठाको छत चालिस पचास फिट अग्लो हुन्पर्छ।

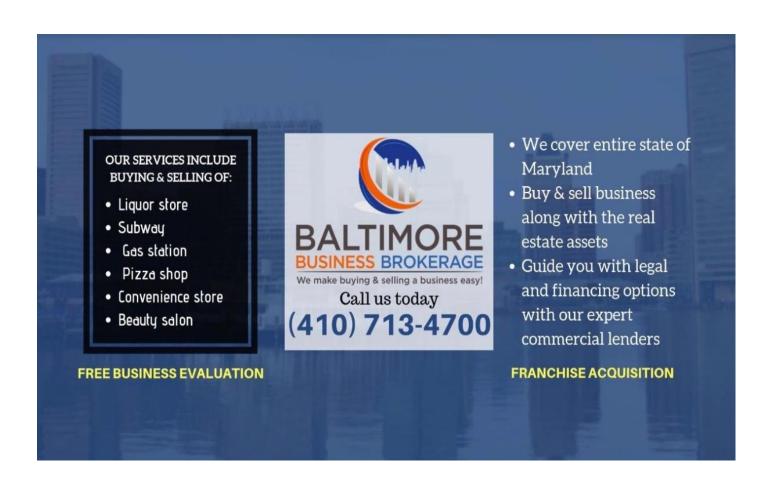
एलिभेटरबाट निस्कनासाथ पिहलो कोठामा हामी पुग्छौं। कोठा निकै ठूलो छ। चारैतिर ढुङ्गैढुङ्गा। ढुङ्गाको पछाडि बत्तीहरु राखिएका छन्। बत्तीको प्रकाशले ढुङ्गा र यिनमा भएका गुणहरु देखाउने प्रयास गरिएको छ। ती ढुङ्गाहरु हामीले बाहिर देखिरहेका साधारण ढुङ्गा भन्दा फरक देखिन्छन्। कुनै कुनै ढुङ्गालाई मेशिनले चटक्क काटेर तिनको भित्रि भाग देखाउने प्रयास गरिएको छ। बत्तीको उज्यालोमा यी कोठाहरु धपक्कै बले जस्तो देखिन्छ। ठाउाठाउामा पानी चुहिएको पिन छ। कतैकतै लाभा पग्लेर बग्दाबग्दै त्यहाा आइपुगेर टक्क अडिएको जस्तो देखिन्छ। कतै सुन पग्लेर आएको हो की जस्तो सुनौला लाभाको पग्लाई तल आउदै गरेको पिन देखिन्छ। हजारौ वर्षदेखि पानीको थोपाथोपा चुहिएर पृथ्वीभित्र पाइने विभिन्न रसायनहरुसंग मिलेर अर्के पदार्थ बनेर लामोलामो भएर लहरा भै भृिण्डएका पिन छन्। ती बस्तुहरु चिल्ला देखिन्छन् र बत्तीको उज्यालोमा सुनौला देखिन्छन्। चिटिक्क पारेर काटिएका ती ढुङ्गाको बीचमा सेता हिरा जस्तो टल्कने र त्यसको छेउमा रुबी जस्तो पिन देखिन्छ। कतैकतै त हिरैहिराका ढुङ्गा जस्ता पिन देखिने। कुनैकुनै ढुङ्गा त कागती साइजका गोलागोला ढुङ्गाहरु मिलेर बिशाल भएको हो की जस्तो पिन देखिन्छ। एक किसिमको बुट्टा बनाएको जस्तो। यी सबैको बारेमा पार्क रेन्जर जिम्मीले व्याख्या त गरेको थियो। हामीलाई हेर्नु पिन थियो, सुन्नु पिन थियो अनि आध्यारोमा बिचार पुत्राएर हिङ्नु पिन थियो। सबै सम्भननामा राख्न निकै कठीन। त्यसमा पिन यो भुगर्भ विज्ञानको कुरा। गुफामा कतैकतै चौडा भन्याड छ भने धेरै जसो बाटो तीन फिटे होला। तर सबै नया। देखिन्छ। धेरै जसो ठाउामा फलामे बाटो छ। दुईतिर समाउनको लागि रेलिङ बलियो गरेर बनाइएको छ। कुनैकुनै भन्याङ त पिच्चस तीस फिटभन्दा पिन लामो होला। कोठाको छत चालिस पचास फिट अग्लो हुनुपर्छ।

गुफाको सबैभन्दा तल्लो कोठा करीब तीनसय फिट जित तल रहेछ । गुफाको दशवटा कोठा मध्ये यो सबै भन्दा ठूलो कोठा हो अरे । यहाा बस्नको लागि लामालामा बेन्चहरु पिन राखिएका छन् । यहाा जिम्मीले हामी सबैलाई बीच भागमा जम्मा हुन अनुरोध गऱ्यो । हामी जम्मा भयौ । बिस्तारै उसले बत्ती मधुरो पार्दे गयो । र अन्तमा भयाप्पै निभायो । गुफाभिर चकमन्नता छायो । निस्पट अन्धाकार । हामी मध्ये त्यहां एउटा पांच छ बर्षजितको केटा उसको आमाबाबुसगै थियो । चकमन्नतालाई भङ्ग गर्दे उसले ठूलो स्वरमा करायो –"Daddy, what is happening, what happened, why no light?" यस पिछ बल्ल जिम्मी बोल्यो– भण्डै डेढसय वर्ष पिहले बत्ती थिएन । गुफा पत्ता लगाउने अन्वेषकहरु फ्रान्क र अवर्लटले यो अन्धकारमा आएर कसरी काम गरे होलान, अहिले सम्भना मात्र गर्दा पिन अत्यास लाग्दैन र ।

मलाई पिन हो जस्तो लाग्यो। केही बेर अगािड मात्रै जिम्मीले भनेको थियो की यहाा कसैलाई केही भइ हाल्यो भने तुरुन्तै मलाई खबर गर्नु होला। यहाा सबै ठाउामा फोन सेवा उपलब्ध छ, तुरुन्तै उद्दार टोलीहरु यहाा आइपुग्ने छन्। यित हादाहाुदै त मलाई भित्र पस्ने बेलामा सोफोकेशन होला की भनेर डराएको थिए।

अहिले पिन यो क्षेत्र सुनसान र एकान्त जस्तै छ । डेढसय वर्ष पिहले फ्रान्क बन्धुहरुको सहासलाई सलाम गर्ने पर्छ । जिम्मीले हामीलाई भित्र लिएर जांदा एउटा बाटो लग्यो तर आउदा अर्के बाटोबाट बाहिर निकल्यो । एक घण्टा पन्ध्र मिनेट लगाएर हामी एलिभेटरको ढोकामा फेरि आइ पुग्यौं । मेरा आाखा अभै अघाइ सकेका थिएनन् तर समय सिकयो । मेरा लालची आाखाहरुले बाहिर निस्कनै पर्ने भयो । बाहिर छोरा बुहारीहरु पर्खिरहेका रहेछन् ।

यो साच्चै जुहारतकै गुफा हो त ? मेरो मनले प्रश्न गऱ्यो । बहुमूल्य जुहारतहरु सुन, चांदी, हिरा, पन्ना, रुबीहरु आदि पृथ्वीभित्रै पाइने खिनज पदार्थ हुन । पृथ्वीभित्रै लुकेका खानीबाट छानिवन सरसफाइ र निख्खारिकरण गरेरै हाम्रा हातमा आइपुग्ने हुन् । पृथ्वीभित्र कसरी लुकेको हुन्छ र कसरी निख्खारिकरण गरिन्छ भन्ने विधि भने देख्न पाएको छैन । हिरा, रुबि, पन्ना सबै ढुङगाकै श्रेणीमा पर्छन । यो गुफाभित्र पिन सबै यस्तै खिनज पदार्थहरुको बाहुल्यता देखिएकोले जुहारती गुफा भन्दा नसुहाएको भन्न मिलेन । यो निर्जन एकान्त ठाउा वर्षमा करीब दुइ लाखभन्दा बढी मानिसहरु पुग्छन् अरे । एक जनाको बाह् डलरका दरले वर्षमा चौविस लाखभन्दा बढी आम्दानी यस गुफाले गर्छ । कष्टर सहरबासीको सरसुविधामा टेवा पुऱ्याउाछ अरे । अनकण्टार भएपिन पैसा फलाउने काममा यो जुहारती गुफाले कष्टर सहर र यसका बासिन्दाको भलाई गरिरहेकै छ । जानेमा अनकण्टार र निर्जन ठाउाले पिन अर्थोपार्जन गर्ने रहेछ भन्ने मैले महस्स गरो ।

नारी ! तिमी अर्धआकाश हौ । अघि बढ़ !

प्रा. डा. दुर्गा दाहाल

संसारको आधाभन्दा बढी भूभाग र आकाश ढाकेका नारीहरूका बारेमा जित बखान र प्रशंसा गरेता पिन थोरनै हुन्छ तथापि नारी दिवसको अवसरमा समस्त महिलाहरू प्रति माया र श्रद्धाका केहि शब्दसुमनहरू चढाउँदै आफ्ना धारणाहरू राख्न मन लाग्यो ।

पुरूषमा नहुने कतिपय विशिष्ट र जन्मजात गुणहरू प्रत्येक नारीमा विद्यमान रहन्छन । यिनै गुणगरूका कारणले गर्दा महिलाहरूलाई कतिपय अवस्था र परिवेशमा पुरूषहरू भन्दापनि शीर्षस्थानमा राखिएको छ ।

प्रकृति (महिला) र पुरूष एक अर्काका परिपूरक हुन । सृष्टिको सफल संचालन र निरन्तरताका निम्ति यी दुवैको मिलन अनिवार्य र महत्वपूर्ण छ ।यी दुईमध्ये नारीलाईनै उच्च मानिन्छ ।

देवताका पालामा नवदुर्गा, लक्ष्मी, सरस्वती जस्ता भगवतीहरूको महिमा र साहसको उच्च मूल्याँकन गर्दै उनीहरूको आराधना गरि पूजा-अर्चना गरियो र सर्वोच्च स्थानमा राखियो जुन क्रम अद्यपरिमित विद्यमान छ । त्यस युगमा नारीलाई घृणा होईन; आदर - सम्मान गरिन्थ्यो, उपेक्षा होईन, पूजा गरिन्थ्यो ।

द्वापर तथा त्रेतायुगमा आईपुग्दा नारीलाई अलिकति उपेक्षित गरेको पाईन्छ । सीताको पवित्रता जाँचलाई अग्निपरीक्षा लिइन्छ भने साधारण धोबीको कुरामा लागेर पारपाचुके (सम्बन्ध) विच्छेद समेत गरिन्छ ।

अहिलेको कलियुगमा आएर त नारीलाई योग्य नमानी (अपवाद बाहेक) केवल भोग्यसामग्रीका रूपमा लिइने र उनीहरमाथि भयंकर शोषण, उत्पीड़न र बलात्कार गर्ने राक्षसी प्रवृति बढदै गएको छ । नेपालको परिप्रेक्ष्यमा हालैको निर्मला हत्याकाण्ड प्रकरण एउटा ज्वलन्त, निन्दनीय, घृणित र घोर भर्त्सनापूर्ण दुष्कार्य हो । निर्मला त केवल एउटी प्रतिनिधि पात्र मात्रै हुन ।

हुनत आज आएर विश्वमानै विभिन्न स्थानीय, राष्ट्रीय र अन्तराष्ट्रीय संस्थाहरूले नारी विकास र उत्थानका लागि विभिन्न पाइलाहरु चालेका छन भने नारी हरूमाथि हुने सबै प्रकारका भेदभाव हरूलाई अन्त्य गर्न संयुक्त राष्ट्रसंघले सन १९६९ डिसेम्बर १८ का दिन (The United Nations Convention on the elimination of all forms of discrimination against women) संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाद्वारा घोषणापत्र जारी गरेको छ र नेपाल लगायत विभिन्न राष्ट्रहरूले अनुमोदन समेत गरि सकेका छन । पुरूष सरह नारीहरूले पनि समान अधिकार पाउनु पर्छ र निर्णायक भूमिकामा पनि उनीहरूको समान हक र अधिकार सुरक्षित हुनु पर्छ भन्ने भावना उक्त घोषणापत्रले अंगीकार गरि सकेको अवस्था छ ।

अत: यो एकक्काइसौँ शताब्दीमा आएर पनि मूर्ख मनुष्यहरूले नारीलाई केवल भोग्य वस्तु, बच्चा उत्पादन गर्ने यन्त्र र दासीको रूपमा मात्रै स्वीकार गर्नु अत्यन्त लज्जाष्यद, घृणित र जघन्य अपराधपूर्ण कार्य हो र त्यस्ता धन्धुकारी, लम्पट र बलात्कारी हरूलाई यथाशीघ्र कानुनको कठघरामा उभ्याई अधिकतम दण्ड र सबक़ दिनु वाँछनीय देखिन्छ ।

* महिलाको बहुआयामिक भूमिका:

महिलाहरूमा कारूणिकता, वात्सल्यता, त्याग , समर्पण, मातृत्व , , साहस, धैर्य, विवेक, सिहष्णुता, आदर्श, सच्चरित्रता आदि इश्वरप्रदत्त र जन्मजात गुणहरू विद्यमान रहन्छन (अपवाद बाहेक) जस्को जित मूल्याँकन र प्रशंसा गरे पिन थीरैनै हुन्छ भन्ने कुरा मैले पिहले पिन भिन सकेको छु । व्याख्या निष्प्रयोजन छ ।

सन १८५० देखि यता विश्वव्यापी रूपमा महिलाहरू पिन राजनीतिमा समेत सशक्त र सकृय रूपमा अघि बढ़न थालि सकेका छन । यस्को एक दशक भित्रै अर्थात सन १९६० मा तेश्रो विश्वको राष्ट्र श्रीलंकामा श्रीमती सिरिमाओ भण्डारनाइके प्रधानमंत्री भइन भने त्यसपछि इन्दिरा गान्धी भारतमा, गोल्डामेयर इज़रायलमा, मार्गरेट थ्याचर बेलायतमा, बेनज़ीर भुट्टो पाकिस्तानमा, बेगम ख़ालिदा जिया बंगलादेशमा, टान्सुसिलर टर्कीमा, किम क्याम्पबेल क्यानाडामा, ग्रेहिर्लम ब्रन्टल्याण्ड नर्वेमा, मारियालीवस पिट्रस नेदरल्याण्डमा, युजिनिम चार्ल्स डोमेन्कामा र विद्यादेवी भण्डारी नेपालमा क्रमश राष्ट्रका प्रमुख बन्दै गए ।

अब नेपालमा पनि प्रथम महिला प्रधानमंत्री बन्ने पालो आएको छ र बनाउनु पर्छ निकट भविष्यमा हामी सबै मिलेर ।

- * महिला विकासका निम्ति, नीति निर्माणमा ख़्याल राख्तै कार्यान्वयन गर्नु पर्ने बुँदाहरू:
- १. महिलामाथि भएका भेदभावपूर्ण कानुनहरूमा सुधार हुनु पर्छ
- २. पारिवारिक सम्पत्ति र दायित्वमा समान दाबी र वितरण हुनु पर्छ
- ३. घरायसी काममा उपयुक्त र उन्नत प्रविधिको अन्वेषण र वितरण हुनु पर्छ
- ४. पुरूषहरूले विवाह पश्चात पनि नारीहरूलाई महाविद्यालय, विश्वविद्यालय र प्रशिक्षण केन्द्र हरूमा पठाई वृतिविकासको सुविधा उपलब्ध गराई दिन् परछ
- ५. महिलावर्गको आर्थिक क्षेत्रमा गुणात्मक विकासका निम्ति अर्थतंत्रका परंपरागत एवं आधुनिक क्षेत्रसंग संबन्धित कार्यक्रम ल्याउनु पर्छ
- ६. उपयुक्त र सशक्त रणनीतिको तर्जुमा गरि महिलाहरूको निम्ति सकारात्मक किसिमका औपचारिक तथा अनौपचारिक तालिमको व्यवस्था गरिनु पर्छ
- ७. महिलावर्गको शारिरिक, मानसिक, सामाजिक र आध्यात्मिक स्वास्थ्यका निम्ति परिवार नियोजन कार्यक्रमलाई (विशेष गरि ग्रामीण समुदायमा) अझ प्रभावकारी बनाउनुका साथै पुरूषवर्गलाई पनि सहभागी बनाउनु पर्छ
- ८. महिलावर्गलाई प्राविधिक दक्षता र क्षमताको अभिवृद्धिका साथै उद्यमशीलताको निम्ति ऋण सुविधा सरल र सहज ढंगले प्रदान गरिनु पर्छ
- ९. महिलाहरूद्वारा गरिएका घरेलू कार्यहरू र अवैतनिक कार्यले पारिवारिक र राष्ट्रीय मान्यता पाउनु पर्छ
- १०. घरेलू हिंसा र दमनविरूद्ध अझ कड़ा कानुन बनाई हिंसक र दमनकारीलाई उचित दण्ड दिनु पर्छ ।
- १०. मिहलावर्गको सन्तानोत्पादन, खान- पकवान र बच्चाहरूको लालन-पालनको दायित्व बढी हुने भएकाले उनीहरूले यो जिटल कार्यमा फँस्नु पर्दा कितपय सँस्थाहरूले रोज़गारी दिन हिच्किचाउने एवं यिनै कामका कारणले यदाकदा अनुपस्थित हुँदा जागीर समेत खोस्ने प्रवृति देखिन्छ । मिहला सहभागिता र सकृयता बिना राष्ट्रीय विकासको मूलप्रवाह अवरूद्ध हुने हुँदा यस्ता भेदभावमूलक कानुन तथा कार्यहरू खारेजी र समाप्त गर्नु पर्छ ।
- * महिला उत्थान र विकासका लागि जोड़ दिनु पर्ने क्षेत्रहरू:
- १. शिक्षा २. स्वास्थ्य ३. विज्ञान र प्रविधि
- ४. उद्योग ५. राजनीति ६. कृषि ७. रोज़गार
- ८. व्यापार ९. पर्यटन आदि इत्यादि ।
- * महिला शक्ति संबर्धनका अवरोधहरू
- १. अशिक्षा २. साँस्कृतिक पृष्ठभूमि र परिवेश
- ३. आर्थिक विपन्नता र परनिर्भरता ४. संयुक्त परिवार ५. रूढ़िवादी र परंपरागत समाज
- ६. संचार माध्यमहरूमा महिलाहरूलाई लिएर दुरूपयोगपूर्ण प्रस्तुति
- ७. हाल आएर कानुनतः समान अधिकार दिएता/भनिएता पनि व्यवहारमा छोरालाई मात्रै उत्तराधिकार र अंशाधिकार रहने असमान सामाजिक व्यवस्था
- ८. स्थानीय, प्रादेशिक र केन्द्रीय तहमा नारी हरूलाई समान राजनैतिक, सामाजिक र आधिकारिक मान्यता र स्थान नदिएको भेदभावपूर्ण नीति- नियमहरु
- ९. राजनैतिक दल र राज्यका तर्फबाट पर्याप्त सहयोगको अभाव आदि-इत्यादि ।
- * समाधानका उपायहरू:
- १. पारिवारिक तहबाट धारणात्मक परिवर्तन हुनु पर्छ ।
- २. महिला र पुरूषबीच रहेका/ बचेका अन्य सबै सबै प्रचलित भेदभावमूलक नीति- नियम र कानुनहरू संशोधन र खारेजी हुनु पर्छ ।
- ३. नीति-निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने निकायहरूमा महिला सहभागिता गराउनुका साथै संसद, राष्ट्रीय योजना आयोग, न्यायालय, कुटनैतिक सेवा, विभिन्न आयोगृहरू, राजनैतिक नियुक्ति र अन्य प्रशासनिक क्षेत्रहरूमा समेत महिलाहरूको संख्या वृद्धि गरिनु पर्छ ।
- ४. बाल्यविवाह र बहुविवाहलाई निरुत्साहित र दण्डित गरिनु पर्छ

- ५. विधवा र एकल महिलाहरूलाई विशेष सुविधा, जागीर र घरेलू तथा लघु उद्योगका निम्ति निम्नतम ब्याजमा ऋण उपलब्ध गराउनु पर्छ
- ७. राज्यका तर्फबाट महिलाहरूलाई व्यवसायिक शिक्षा, महिला शिक्षा, महिला छात्रवृत्ति, नेतृत्वविकास सम्बन्धी तालीम, नीति निर्माण र अन्य विविध किसिमका तालीम, कार्यशाला गोष्ठी र सेमिनार हरूको व्यवस्था गरिन् पर्छ
- ८. महिलाहरूलाई पितृप्रधान समाज र व्यवस्थाबाट तथा आर्थिक परनिर्भरताबाट मुक्ति दिन नेपालको सामाजिक, साँस्कृतिक, आर्थिक र राजनैतिक परिदृश्यलाई मध्यनजर राख्दै पैतृक सम्पत्ति र अन्य सबै तह र तप्कामा समान अधिकार र सुविधा उपलब्ध गराउनु पर्छ ९. प्रत्येक पुरूषले आ- आफ्ना घरमा भएका नारीहरूलाई (आमा, दिदी-बैनी, छोरी-बुहारी र श्रीमतीलाई) माया, आदर र श्रद्धा गर्नु पर्छ आदि-इत्यादि ।
- * महिलाहरूका आफ्नै दुर्बलताहरू:
- १. आत्मसम्मान नहुनु र आत्मविकास नगर्नु
- २. सकारात्मक सोचको कमी हुनु
- ३. स्वास्थ्य र शिक्षा प्रति खुद सर्चेत र सजग नहुन्
- ४. स्वाभिमानको कमी हुन्
- ५. पुरूषहरूको अधीनस्य भई आँफै दासी र प्यासी भई बस्नु
- ६. राष्ट्रीय- अन्तराष्ट्रीय गतिविधि र अवसर हरूसंग बेख़बर हुन्
- ७. ऑफूमा भएको अन्तर्निहित र जन्मजात क्षमता, शक्ति र गुणहरूको पहिचान गर्न नसक्नु
- ८. ऑफैं कुण्ठा, निराशा र अज्ञानता पालेर बस्र
- ९. अबला छु/ हूँ भनेर अघि बढ़ने हिम्मत नगर्नु आदि- इत्यादि ।

यति धेरै गुण, संभावना र योग्यता भएका नारीहरूलाई म यसो पो भनौँ कि:

"नारी हुन जननी,दिदी र बहिनी साथी संगिनीपनि मानवको केन्द्रमात्र नभई; हुन यिनीनारायणी, दासी र प्यासी मात्र नभै हुन यिनी अर्धागिनी नारी-रमणी खुशी भए देव- देवता हुन्छन ज्ञानी"

तर स्मरण रहोस: नारी स्वतंत्रता र नारी अधिकारको कुरा गर्दै गर्दा पुरूष स्वतंत्रता र अधिकार किंचित मात्र पनि स्खलित, कुण्ठित र अमर्यादित नहोस ।

कुनै पनि परिवार, समाज, समुदाय,राष्ट्र र विश्वको समुन्नत, सन्तुलित र सर्वांगीण विकासका लागि महिला र पुरूषको समान सहभागिता, सकृयता र समावेशिता आवश्यक मात्रै नभई अपरिहार्य हुन जान्छ ।

"Male and female are the two balls of eyes" - DDD

"Without a female the building is just a house but with a female it becomes a home" - DDD

"A male is incomplete and impractical without a female" - DDD

अमेरिकामा नेपालीहरुको प्रमुख समस्या: जेनेरेशन ग्याप

- विजयराज भट्टराई

आज भन्दा ३० बर्ष अघि म कलेज पढ्न गाउँबाट काठमाण्डौ छिरेको थिएँ। त्यस समय म जस्ताको लागि डेरा खोज्नु, बसको रुट थाहा पाउनु, बाटोघाटो चिन्नु नै चुनौती थियो। काठमाण्डौ ठूलो शहर भएपनि मरेको आत्मीयताले निसास्सिएको महसुस हुन्थ्यो तथापी उज्वल भविष्यको सपनाका सामु ती असहजताहरु गौण बन्थे।

सुरूवाती बर्षहरु त्यस्तै असहज छ अमेरिकामा। भाषागत ज्ञानको अभाव, कानूनी ज्ञानको अभाव, बढ्दो प्रविधिको उपभोगमा कठिनाई स्वाभाविकै भए पनि यी नजानेको कुरालाई जानेको छैन भनेर स्वीकार्ने शक्ति अभावका कारण अमेरिका पहिलो पुस्ताको निमित्त झन असहज बन्दैछ।

अमेरिका अवसरै अवसरको देश हो। छोरा-छोरीको भविष्यको नाममा पहिलो पुस्ताले ठूलै त्याग गरे पनि दोश्रो पुस्ताको भावना बुझ्न नसक्दा यो दोश्रो पुस्ताको हुर्काइसँगै पहिलो पुस्ताको निमित्त चुनौति बढेको छ।

के हो पहिलो र दोश्रो पुस्ता?

नेपालमै जन्मे, हुर्के र पढेर अमेरिका आई यतै बसोबास गरेका नेपालीहरुलाई पहिलो पुस्ता भनिन्छ भने पहिलो पुस्ताका नेपालीहरुबाट अमेरिकामै जन्मेका वा नेपालमै जन्मे पनि बाल्यावस्था मै आएकाहरुलाई दोश्रो पुस्ता भनेर चिनिन्छ।

पहिलो पुस्ता अमेरिकी नागरिकतै लिए पनि अमेरिका भन्दा बढी नेपाललाई माया गर्छ। छोराछोरीको पढाइलेखाई सकेर, बिहेदान गरेर नेपाल फर्किने योजना सुनाउँछ। नेपाली समाचारमै रमाउछ, नेपाली राजनीतिमै चासो राख्दछ।

दोश्रो पुस्ता अाैसत १०/१२ घण्टा अमेरिकन वा दोश्रो पुस्तासँग बिताउदछन। अमेरिकन भाषा, साहित्य, संस्कृति, रितिरिवाजमा हुर्कन्छ अनि स्वाभिमान र स्वतन्त्रता मा विश्वास राख्दछ, हरेक कामको इज्जत, नियम–कानूनको पालना गर्दछ। अंग्रेजीलाई मातृभाषा ठान्दछ।

साधारण रहनसहनका कुरामा पनि पहिलो पुस्ता सभ्यताको कुरा गर्छ भने दोश्रो पुस्ता सहजता मन पराउँछ। अमेरिकामा नेपालीहरुको दोश्रो पुस्ता चलिरहेको छ, तर पहिलो पुस्ता स्थापित र अगुवा छ।

धर्म, संस्कृति, रीतिरिवाजले बढाएको दूरी:

पहिलो पुस्ता चाहन्छ दोश्रो पुस्ताले हाम्रो धर्म, संस्कृति, रीतिरिवाजलाई हुबहु अंगालोस। दोश्रो पुस्ता चाहन्छ पहिलो पुस्ताले हाम्रो भाषा सिकोस, भावना बुझोस् र अमेरिकन संस्कृति, रीतिरिवाजलाई सहज स्वीकार गरोस। यही सोचाइ बीचको भिन्नताको शीत युद्ध नै घरघर भित्रको चुनौती बनेको छ।

अमेरिकन चाडपर्वको सार्वजनिक बिदा पछि स्कूल फर्कदा नेपाली बालबालिकासँग उत्साहित भएर सुनाउने कथा कम हुन्छन । घरमा नेपाली चाडपर्व झैँ उत्साह पूर्वक अमेरिकन चाडपर्व मनाइदैन र मनाउने वातावरण नै बनाइदैन। यसले केटाकेटीहरुलाई अभिभावक बाट अप्रत्यक्ष रुपमा टाढा बनाउदै लाग्छ।

अमेरिकी पारिवारिक कानूनको जानकारीको अभाव :

अमेरिकी कानूनका धेरै सामान्य घरायसी कानूनहरु छन्। १३ बर्ष भन्दा कम उमेरका बच्चाहरुलाई घरमा एक्लै छोड्न पाइदैन, पति–पत्नी झगडा गर्न पाइदैन, सिंगल बेड अपार्टमेन्टमा तीन जना भन्दा बढी बस्न पाइदैन, ९ बर्ष भन्दा बढी उमेरका छोराछोरीलाई एउटै कोठामा राख्न पाइदैन, छरछिमेकीलाई असर पर्ने गरि हल्ला गर्न पाइदैन, हात हालेर कसैसंग झगडा गर्नु हुँदैन इत्यादि।

बिशेष गरेर केटाकेटीको हकमा सामान्य कुराको अबहेलनालाई पनि ठूलो गल्तीको रुपमा अमेरिकी कानूनले व्याख्या गरेको छ। आफ्नै हुन् भनेको मानेनन भनेर पिट्न पाइदैन। तपाईको बच्चाले घरमा बाबुआमाले आफूलाई पिटेको कुरा स्कूलमा शिक्षक वा साथीहरु संग भन्यो पनि उनीहरुले सीपीएस (चाइल्ड प्रोटेक्सन सर्भिस) लाई खबर गर्दिन्छन।

यस्तो अवस्थामा सीपीयसले तपाईको बच्चालाई लिएर जान्छ र तपाई माथि अनुसन्धान शुरु गर्छ। अभिभाबको बच्चाप्रतिको ब्यबहार अनुसार २४ घण्टा देखि १६ बर्षको नहुन्जेल सम्मको निमित्त उसैले हुर्काउने गरि लिएर जान्छ। यी कानूनको जानकारी नपाएर अथवा अवहेलना गरेर सन् २०१६ मा मात्र २,७६५ बच्चाहरु सीपीएस को संरक्षणमा पुगेका थिए जसमा नेपाली बच्चाहरु पनि रहेको तथ्याङ्क छ।

अभिभावकको बाध्यता र अनविज्ञताः

शैक्षिक प्रणालीको बारेमा अज्ञानता, भाषागत ज्ञानको अभावका कारण धेरै अभिभावकहरु आफूलाई कमजोर महसुस गर्दछन र बच्चाहरुको स्कूल जान, शिक्षकहरुसँग भेटघाट गर्न असहज ठान्दछन। छोराछोरीको हमवर्क, स्कूल वर्कका बारेमा चासो राख्न अप्ठ्यारो मान्दछन। यी कुराहरु आफूले प्रत्यक्ष चासो राख्न नसके कोही सहयोगीका साथ (ट्यूटर वा अन्य) भएपनि केटाकेटीको पढाईमा प्रत्यक्ष सहभागी हुनुपर्दछ अन्यथा सम्बन्धको बिचलन मात्र हैन अमेरिका बसाइको उद्देश्यमै प्रभाव पर्दछ।

त्यसैगरि यी आवश्यकता पूरा गर्न कितपय अभिबाकहरु धेरै घण्टा काम गर्न, स्कूल जाने बच्चा भएका अभिभावकहरू छुट्टाछुट्टै समयमा काम गर्न पिन बाध्य हुन्छन। यसरी बच्चासँग एउटा प्यारेन्ट्स मात्र हुँदा प्यारेन्ट्सको बच्चा प्रतिको जिम्मेवारी झन् कमी रहने मेरो अध्ययन छ। यस्तो अवस्थामा प्यारेन्ट्सहरु बढी आफ्ना लागी रमाइला गतिविधिमा (फोन, सामाजिक संजाल, सिनेमा, सिरियल इत्यादी) संलग्न रहने र बच्चालाई इलेक्ट्रोनिक्समा भुल्याउने देखिन्छ।

यस्ता सामान्य कुराहरुले पारिवारिक भलाकुसारी कम हुने हुँदा अभिबाकहरु र केटाकेटीहरु बिचको आत्मीयतामा कमी आएको मानोविश्लेषकहरुको भनाइ समेत छ।

नेपाली परिवारमा आर्थिक अभावका कारण संकट परेको घट्ना अपवाद बाहेक नगण्य छन। बरु धेरै पैसा कमाउन धेरै काम गर्ने, सधैँ काम गर्ने कारणले बालबच्चाहरुले सही गाइडेन्स नपाएर बिग्रिएका भने प्रसस्त घट्नाहरु पाइन्छ।

परिवर्तनको आत्मसाथको दूरी भिन्नता

बिशेष गरेर प्रबिधि क्षेत्रको बिकासको गति अति नै तीब्र छ। दोश्रो पुस्ता प्रबिधिसँगै आफूलाई अघि बढाइरहेको छ। पहिलो पुस्ता यसमा निकै पछि छ। तर दुखको कुरा के छ भने पहिलो पुस्ता न त आफ्नो कमजोरी महसुस गर्न सक्छ न त अघि बढ्दो प्रविधिलाई पछ्याउन। नजानेको कुरा जान्दिन भन्नु र सिक्न खोज्नुको साटो झन लुकाउन खोज्नुले पहिलो पुस्ता र दोश्रो पुस्ता बिचको दूरी झन् बढ्दो छ।

हातमा आइफोन एक्स म्याक्स र ग्यालेक्सी ९ बोकेको प्यारेन्ट्सले फेसबुक, म्यासेन्जर, भाइबर र टक गर्न मात्र प्रयोग देखेपछि छोराछोरीले आदर्श र ब्यबहार बिचको भिन्नता सहजै बुझ्दछन र यी सामान्य कुराहरुले बाबुआमालाई टेर्न छोडछन।

दोश्रो पुस्ताका धेरै नेपाली केटाकेटीहरु यूनिभर्सिटी जाने, बिबाह गर्ने उमेरका भैसके। यो अर्को नयाँ चुनौती बन्दै गएको छ नेपालीहरु माझ। दोश्रो पुस्ता आफ्नो करियर, अध्ययनको बिषय, यूनिभर्सिटीको छनौट आफै गर्न चाहन्छ। तर पहिलो पुस्ता आफ्ना छोराछोरीले आफ्नो रोजाई अनुसार गरुन भन्ने चाहना राख्दछन। यो समस्या धेरै घरहरुमा पाइन्छ।

अर्को अत्यास लाग्दो समस्या त ुडेटिङ्ग तथा स्पाउस सेलेक्सनु हो। यो अमेरिकाको प्रमुख संस्कृति हो, आफ्नो जीवन साथी आफैँ खोज्ने। अमेरिकाको स्कूले जीवनकै सवैभन्दा ठूलो इभेन्ट्स नै प्रोम हो। यो कक्षा १२ को अन्तमा आयोजना गरिन्छ। हरेक केटाले केटी साथी र केटीले केटा साथी लिएर मात्र यस इभेन्ट्समा सहभागी हुन् पाउछन।

दोश्रो पुस्ताको यो प्रमुख इभेन्ट्समा पहिलो पुस्ताले चासो पनि राख्दैन वा राखेपनि सहज स्वीकार्दैन। अझ छोरीका बाबुआमाले त यो इभेन्टस्लाई वाहियात नै मान्दछन। अझ छोरीहरुको सन्दर्भमा त नेपालमा भन्दा कम स्वतन्त्रा रहेको गुनासो गर्दछन। यी र यस्तै कारणले दोश्रो पस्ता दोहोरो चपेटामा परेको छ।

दोश्रो पुस्ताको आकाँक्षा

दोश्रो पुस्ता चाहन्छ घरमा उनीहरुको मूल्य, मान्यताले उचित स्थान पाउनु पर्दछ। समय संगै बद्लिएको प्रबिधि र त्यससंगै बदिलएको परिस्थितिलाई पहिलो पुस्ताले सहज स्वीकार्न् पर्दछ। छोराछोरीहरुले उनीहरुका अमेरिकन वा अन्य बिदेशी साथीहरु लिएर घर आउदा वेलकमिङ बातावरण हुनुपर्दछ। छोराछोरीका बीच लैङ्गिक भेदभाव सकेसम्म हुनुहुदैन।

हाइस्कूल, कलेज पढ़ने छोराछोरीलाई नियन्त्रण गर्ने भन्दा पनि सम्झाउने बुझाउने मात्र गर्नु पर्दछ। एउटा बच्चालाई अर्कोसँग तुलना गर्दा आफ्नो बच्चाले हेपिएको महसुस गर्दछ। त्यस्तो गर्न दिनु हुदैन।

अन्तमा, उम्रदैका तीनपात भनेझैँ दोश्रो पुस्ता पहिलो पुस्ता भन्दा निकै अघि देखिए पनि, अवसरै अवसरमा हुर्किए पनि उनीहरुको आफ्नै पुस्तासँगको प्रतिस्पर्धात्मक चुनौती निकै छन्। तसर्थ उनीहरुको मूल्य, मान्यतालाई दवाएर हैन, निमलेको भए सच्याएर अघि बढ्न प्रेरित गर्नु पर्दछ। बाबुआमाले पूरा गर्न नसकेको सपना साकार पार्ने माध्यम बनाइनु हुँदैन छोराछोरीलाई। उनीहरुकै चाहना, सपना साकारको सहयोगी बन्न पर्दछ।

Wishing ANA, ANMA, INLS, BANA a grand success for the Nepali National Convention in Baltimore.MD. July 5-July 7, 2019

> Ram Mishra Centreville, VA

www.cummingrealtors.com

Manufacturing New Development Strategy for Nepal

Rajendra K. Khatiwada

I recently read news on some online media outlets that Janak Education Material Center of sanothimi (JEMC) is preparing to sell the land to private parties to pay its government debt. This news immediately drew my attention, because 37 years s ago I started my engineering career with the Center, right after receiving my diploma in Mechanical Engineering. I worked at the Center for almost two years before going abroad to pursue higher education. This textbook printing facility provided me with my first opportunity to become familiar with the production culture and industrial manufacturing environment. The Center is frequently in the news about relationships with Sajha Prakasan, (who was the sole distributor of the textbooks), that includes shortages of textbooks, logistics problems, and corruption issues. This ongoing supply chain, (book distribution), problem also became the editorial pick of major newspapers.

The problems Center is now facing are not new for the employees and concerned peoples of JEMC. 37 years ago when I was there, this facility was running into the same problems: sour relationships with Shajha Prakashan, printing paper corruption scandals, and employee's frustration. Center's top management leaders were too busy to please burro crates of education ministry. The general manager was spending most of his time in the education ministry rather than in the press or production floor. Frustrated employees could not do or say anything because the whole nation was running under the panchayat political system. We employees were not informed of whether the company was making money or not. We felt and saw when the good and bad things were happening. I saw and worked under some bright general managers, who were there willing to protect the interests of Center, help grow business, and profit. Some of them were apparently very successful, because they had engineering and business education backgrounds, and they were intelligently able to avoid the day to day intervention of ministry. Unfortunately, they did not last long enough to run the company. The ministry was always trying to send their own employees into the top positions without any specific tenure. Mid-level managers were always frustrated and would say that their hands were tied; that they could not make any improvements around there. Every education minister and secretary tried to run the Center in their own interest. We employees used to joke, saying our press was the milking cow for the secretary and minister of the education ministry. Mid-level managers were always frustrated and would say that their hands were tied; that they could not make any improvements around there. Every education minister and secretary tried to run the Center in their own interest.

We employees used to joke, saying our press was the milking cow for the secretary and minister of the education ministry. I sensed this story in my early age. Although the Janak Education Center is still surviving due to its monopoly and permanent market segment with government funding, some other industries such as Janakpur Cigarette Factory, Birganj Agricultural Tool Factory, Himal Cement Factory, Hetaunda Textile Industry, Bhrikuti Paper and Pulp Industry, and drug and research laboratories have collapsed, closed and sold. These factories were once icons of Nepal. Most of these manufacturing companies were built on foreign aid and ran through corporations' acts. In the name of corporation acts, government bureaucrats and politicians made these industries their lucrative financial resources. If the government gives loans and freedom of control to Janak Sikchya instead of a donation and total control, I am sure employees will find ways to run efficiently. JEMC can pay the loans back on time by making profit.

Nepal has always been putting a high priority on the development of agriculture and its tourism sector. All five-year plans have gone without significant results. Agriculture is still based on the traditional method and the tourism industry is running on imported goods. Traditional agricultural methods are not capable enough to produce the desired output, and at the same time most of the revenue earns from tourism go out to pay the bills of imported goods and services. Only a few people engage in tourism-based employment. As a result of hardships and negative returns on investment from agriculture every year, thousands of skilled and unskilled labors are leaving the country. Due to the attraction of remittance, the government is focusing on managing foreign employment agencies instead of focusing priority on a permanent solution for employment within the country. The government is collecting dues on every foreign bound employee and does not show any mercy in their hard times. For some government employees, this is becoming a hot cake to get kickbacks.

Now is the time to change the strategy of development. Only manufacturing industries can change the face of Nepal. If young Nepali workers—skilled or unskilled— get decent working wages inside the country, workers' migration will become decreased, energetic manpower remain in the country, and it will aid in poverty reduction through widespread employment opportunities. Industries can import raw materials from third-world countries and produce goods for its own markets and Made in Nepal products can replace foreign products in Nepalese markets. In present scenarios, some companies are already practicing these strategies, but it is not happening on a mass scale. Many experts see barriers on taking action on manufacturing strategies, such as trade liberalization, stiff competition with foreign manufacturers, poor investment climate, insufficient physical infrastructure, insufficient technology, as well as low skills and education level. These barriers can easily be removed if the government is determined to take manufacturing-based development strategy. No country in the world developed their industries with readymade infrastructure and environment. Massive manufacturing industrial developmental environment itself will start to generate skilled workers and infrastructure. If a new development strategy of manufacturing is created to fulfill the manufacturing demand, the barriers will automatically disappear. We should not treat obstacles as barriers; we should treat them as opportunities. Those opportunities are manufacturing outlets, which build the products right on the first time in rapidly changing customer demand.

The current Nepalese manufacturing sector is facing major challenges. First of all, there is a deep rooted perception in the general mass and government bureaucrats that an entrepreneur or industrialist is a rich guy. They try to suck entrepreneurs during application, registration or licensing process of the company or enterprise. Nepali industrialists are overshadowed by foreign salesmen and commission agents who can easily buy decision in their favor. Many current industrialist or business firms also can be blamed to flourish this perception. Manufacturing strategy can change these perceptions because turning raw material into a final product is a challenging task. Stakeholders who participate will know how hard it is to run a manufacturing company and to make profit from it.

Other challenges include energy, labor union, and high interest rate; these challenges can easily be resolved. We can buy energy until we develop our own to meet the required demand. Labor unions can be easily fixed by signing yearly contracts with unions in advance, and the government should provide low interest rates for the manufacturing sector and minimize its intervention.

It has been more than twenty five years since Nepal took liberalization and a free market policy. Adaptations of the free market policy's results are very encouraging and showing significant improvement in economy, although there is a long political transition and instability.

There are, however, some frustrations in population and government officials not getting massive foreign investment. Foreign investment will only come if multinational companies can see how the momentum in manufacturing is going. To gain momentum the government should simplify its registration process and reduce their intervention in day-to-day operation and management of private sector corporations. Instead of inviting foreign investment, Nepal should encourage its own entrepreneurs and national capitalists.

Hundreds of Nepali professionals are working around the world in manufacturing sectors, and Nepal can get help from them to formulate and implement a manufacturing strategy. These professionals can bring their own experiences from the best practices.

In conclusion, we can develop the manufacturing sector with less government interference and strict government regulation to protect workers safety by reforming existing tax laws and providing low interest loans.

Although leaders of Janak Education and Shaja Prakasan may be trying hard on the production floor and in their warehouses to make some profit, it is very difficult for them to do so without having freedom in the decision making process, and training for manufacturing and supply chain best practices.

The author is a Mechanical/ Industrial Engineer, (Six Sigma Black Belt), providing expertise in continuous improvement in the automotive Industries USA. You can reach him at rkhatiwada@aol.com

प्रत्यारोप

डा. गोबिन्द रावत, क्यानडा

सधै जस्तै आज पिन बिहान मोटर साईकलमा छोरालाई स्कूल छोडेपछि मलाई पिन मेरो स्कूलमा पुऱ्याएर अभिमन्यु आफ्नो अफिस गएको थियो । स्कूलमा टिचरको कमन रुपमा पुगेर हाजिर गरेपछि बसेको मात्रै थिए पाले दाइले हेडसरले बोलाएको समाचार पाएपछि म हेडसरको कोठामा पुगे । हेडसरले जाँचेको कापी माग्नु भएपछि म भ्रसङ्ग भए । आज सोमबार चौमासिक पिरक्षाको रिजल्ट सुनाउने दिन । मैले सबै कापीहरु जाँचेर राखेको थिए तर बिहानको हतार, खाना बनाउ, खाजा बनाउ, छोरोको टिफिन तयार गर, युनिफर्म लगाई देऊ, श्रीमानको ढिलो भयोको रटानले गर्दा टेबलमा राखेको कापी ल्याउन बिर्स । मैले हतारमा बिर्स सर गएर ल्याउँछु भन्दा हेडसरले टिफिनको समयमा जानु र म बसन्त सरलाई मोटर साईकलमा लगेर कापी ल्याउन सहयोग गर्न भिन दिन्छु भनेपछि ढुक्क भए ।

साडे बाह्न बजे टिफिनको घण्टी बज्नासाथ म क्लासबाट निस्केर सिधै हेडसरको कोठामा गए। त्यहाँ बसन्त सर पिन हुन् हुन्थ्यो। स्पोर्टस् सिकाउने बसन्त सर हाम्रो स्कूलमा आउन् भएको धेरै भएको थिएन र मैले पिन दुई तीनपटक मात्र स्टाफ कोठामा भेटेर हाई हलो गरेको थिए होला। म कोठामा आएपछि हेडसरले बसन्त सरलाई, ल वहाँनै हो प्रमीला मैडम, एकपटक घरसम्म पुगाएर जाँचेको कापी त्याउन सहयोग गरीदिनु पऱ्यो बसन्त सर। आजै रिजल्ट कार्ड बनाएर दिनु पर्ने छ। सबैको भई सक्यो अब मैडमको मात्रै बाँकी रह्यो। भनेर हेडसरले अनुरोध गरेपछि बसन्तसरले हुन्छ नि सर धन्दै मलाई आउने ईशारा गर्दै कोठाबाट निस्कन भयो।

हामी मोटर साईकलबाट घर पुग्दा बाटोमा श्रीमानको मोटर साईकल पार्क गरेको देखे। वहाँ किन घर फर्कनु भयो? कतै सञ्चो भएन की भन्ने भावहरु मनमा आउन थाल्यो। घर पुगेपछि मानवीय व्यवहार पुरा गर्न मैले बसन्त सरलाई भित्र जाऊ सर भनेपछि बसन्त सरले हुन्छ नि एक गिलास पानी पिलाउनु होस् भन्दै सर मसँगसँगै ठोका खोले पछि भित्र पस्नु भयो। मैले टेबलमा श्रीमानको हेलमेट देखे। टेबलबाट जाँचेको कापी टिपेर बसन्त सरलाई पानी दिएर एकै छिन सर भनेर म सुत्ने कोठातिर लागे। त्यहाँको दृश्य देखेर मेरो मुखबाट अचानक जोडले चित्कार निस्कियो ......

चित्कार सुनेर बसन्त दौडेर के भयो भन्दै कोठाभित्र छिरेपछि वहाँ पिन भिस्किनु भयो। पलङ्गमा अभिमन्यु अर्थात आफ्नो श्रीमान एउटी अपिरिचित मिहलासँग असिजलो पिरिस्थितिमा देखेपछि त्यहाँ चित्कार निस्किनु स्वभाविक थियो। म कराउन थाले - यो के हो ? तिमी त अफिसमा हुनु पर्ने ? यहाँ यो बेला ? को हो यो ? भनेर कराएको सुनेपछि अभिमन्यु भन ठूलो सोरमा चिच्चाउन थाल्यो : तिमी नि तिमी ? यहाँ कसरी ? तिमी त स्कूलमा हुनु पर्ने हैन ? यहाँ यो बेला ? कस्लाई लिएर आयौं ? किहलेदेखि चल्दै छ यस्तो तमासा ?

अभिमन्युको कुरा सुनेर मलाई असह्य भयो । म फेरी कराउन थाले - खबरदार ! मुख सम्हालेर बोल !

हाम्रो कुरा सुनेर बसन्त सरले स्पष्टीकरण दिने प्रयास गर्दै मैडमले जाँचको कापी बिर्सेकोले हेडसरले पठाएर आ......., बसन्त सरको वाक्य पुरा हुनअघिनै अभिमन्यु कराउन थालेपछि हामीबीच संका-उपसंकासहीत आरोप-प्रत्यारोपको वाक युद्ध शुरु भयो। बसन्त सर डराएर निस्किनु खोज्दा म पनि सरको पछि लागेर आफ्नो दायित्व पुरा गर्न स्कूल फर्किए।

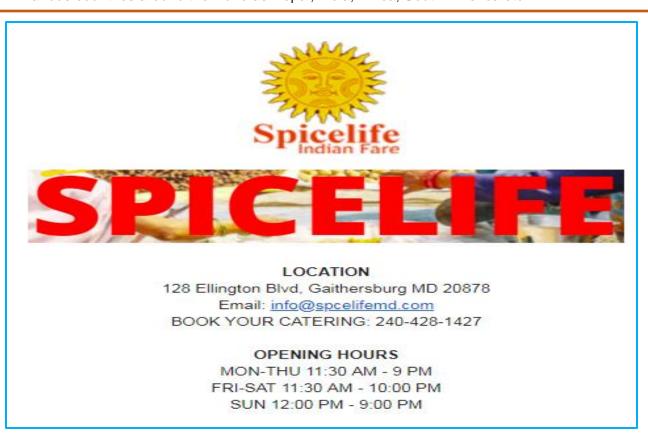
त्यसपछि मैले घरसँगै जागिर पनि बदलिए । छोरो मसँगै बस्छे । अभिमन्युको मसँग भेट्ने प्रयास असफल भएपछि मलाई दोष थुपाएर मर्द हुनुको प्रमाण दिदै बसेको छ ।

Introduction of ANA founding President:

Dr. Hari Sharma

- I was born in Nepal 1937.
- I was educated in Banaras India all my schools and collage.
- I went to Calcutta for medical school after graduation worked in Nepal for 5 years.
- I went to London graduated for MRCP (member of Royal college of Physician's). I came to USA in 1971 In Detroit.
- In 1973 came to Corning NY.
- I have been practicing since I just retired 2018.
- We started ANA in Corning 1983 Dr. Kamal Pathak, Kunjar Sharma, Amar Meena Giri, Nirolaji etc. many friends and our families.
- We started NECC in Washington, MD area is growing very well..
- ANA had been doing very well until Lama destroys. Now it has to start and improve as before.
- During my stay in US; we have helped Nepal for peoples who injured in Iraq and in earth quake also sent lot of medical equipment in various hospitals in Nepal.
- I have been a member of Rotary club for over 30 years and I am Paul Harris fellow.
- We have started Corning Rotary international and every year we raise funds and help various countries around the world as Nepal, India, Africa, South America etc.

Diversify with expertise

We have a showcase of artistically crafted exclusive collections of exceptionally beautiful diamond jewellery.

RINGS | EARRINGS | NECKLACE | PENDENT | BANGLE BROOCH | TOP | HALF BANGLE | CROWN | EAR CLIP

www.queensdiamond.com

www.classicdiamond.com.np

www.classicdevelopers.com.np

QUEENS DIAMOND & JEWELRY

USA: New York 37-19 74th St, Jackson Heights, NY 11372 Tel: (718-424-2690), Fax: 718-424-2805 Info@queensdiamond.com

CLASSIC DIAMOND & JEWELRY

USA: Maryland 11160 Veirs Mill Road Wheaton, Maryland, 20902 Tel: (301) 949-0900, Fax 301-949-0911 Info@theclassicdiamond.com

CLASSIC DIAMOND JEWELLERS

NEPAL:

KATHMANDU: New Road, Kathmandu Tel: 977-1- 222540, 4222655 LALITPUR: Harihar Bhawan, Lalitpur Tel: 977-1- 5546462, 5546463 classicdjnp@gmail.com

CLASSIC DEVELOPERS

NEPAL:

Satdobato, Lalitpur Tel: 977-1- 5251007, 5251467 Info@ classicdevelovers.com.np

Wishing ANA, ANMA, INLS, BANA a grand success for the Nepali National Convention in Baltimore, MD, July 5-July 7, 2019

Mrs Bandita Sharma Dahal
Attorney At Law DBA and Associates
6109 Arlington Blvd, Falls Church, VA 22044

Nepali community and Leadership quality

Nepali people began migrating to the united states from early 20th century. Nepali Americans were first classified as separate ethnic group in 1974, when 56 Nepalese people had immigrated to the United States. Since then the flow of Nepali people migrated to the USA has been largely increased. Our rough estimate is that there are three hundred thousand Nepalis currently living in the USA today. We as a Nepali in the USA are dispersed in various states. Recent study shows that most common used language in Nebraska beside English and Spanish is Nepali. Now we have become bigger community than ever. At the sometime the number of community organizations also growing.

Sushil R Sharma Former President of ANMA

Since 1980, Nepali nonprofit organizations like ANA and ANMA begin to emerge in small numbers and by now it is estimated that we have more than 170 Nepali organizations exist in different states of the USA. The primary objectives of all of these organizations seems to be to organize Nepali social and cultural events and some other events. These kind of activities have help a lot to unite Nepalis to come together and celebrate their cultural values in the new land. But as time goes by and the new generation of Nepalis are growing, we have to build such a community that can accommodate and welcome all generations, groups or ethnicities of today. A better community can be dreamed only if we have better leaders. Lately, what we have been experiencing in leadership quality is not very encouraging to us. We have a feeling that we are lacking better leaders to serve our communities. Sadly we must agree, we are experiencing more confrontation and more division lately. But the question comes how to get better leaders? The answer is simple: elect/ select and support the right person who has the best quality by experience, education and attitudes. If this is not possible, thenwe need to learn ourselves, train others, get experience and begin to lead. We should also encourage and welcome our new generations of leaders in the community organizations. To serve our community in better way, we should have leaders with below mentioned qualities.

Here are some commonly accepted qualities for a community leader: Community leader should have sufficient time to spend for the community organization. A busy person is not a noble candidate .A leader should understand the diverse nature of culture and ethnicity of the community. He/she should be able work with various groups of people with comfort. A leader should have good communication skills and relation with various age groups and interest group of people. A leader understand the goal and objectives of the organization. A leader should have the ability to motivate, guide and inspire others including his/her own organization members. Leaders should be open minded and be able to accept many different people and their opinion. Leader should actively receive input of others and listen them carefully. A leader should be motivated by the team work ethics. Personal interests and motives are not good characters for a leader. Team decisions are always recommended.

A leader should not take criticism personally. A leader should understand local customs, rules and regulations set forth by the states and the US government. Since we came from other parts of the world with different cultural background, it is very important to know that our activities does not conflict with local laws and customs.

A leader should understand finances. Collecting fund, preparing budget and recognize both opportunities and threat is very important. A leaders should be well organized in term of organizational management, and presentation. Courtesy and decency are most needed ability of a good leader. A community leader is not a boss, he/she let other people move forward with the mission and support them from their back. Leader should understand the importance of good moral and ethical values. Leader always ask for and give feedbacks and appreciates for what has been achieved. If a leaders in any organization appreciates

self by saying "This is what I did, this is what I achieved" is not considered a good leader. Good leader say "we did it".

PROGRAM SCHEDULE

Program Schedule of a Nepali National Convention (NNC) 2019							
Unity For Community Development							
S. No	From	To	# Room #	Room capacity	Program Description/Date	Coordinator/Contact Person	
					07-05-2019, Friday	Mark the comment of t	
1	8.00 AM	8.00 PM	Hotel Lobby	Open space	Registration Open	Mr. Raju Joshi	
2	1.00 PM	4:00 PM	Greenspring 1-3	200	Kid's Talent Show - First round	Mr. Kumar Karki	
3	4.00 PM	4.30 PM	Greenspring 1-3	200	Talk - Mitrata Nepal Foundation for Children	Ms. Urmila Panthi	
4	4.30 PM	5.00 PM	Greenspring 1-3	200	Talk - Pulmonary Hypertension in Nepal	Dr. Choodamani Khanal	
5	5.00 PM	6.30 PM	Greenspring 1-3	200	Forum- Road to a Nepali National Convention	Mr. Rajendra Khatiwada	
6	6.30 PM	7.30 pM	Greenspring 4-5	75	Dinner*	BANA/ Mr. Subodha Bilas Panta	
7	7.30 PM	10.00 PM	Greenspring 1-3	200	Cultural Program	Ms. Ansuya Shrestha Onta	
8	10.00 PM	12:00 PM	Greenspring 1-3	200	DJ Hours	Mr. Dinesh Gurung/ Mr. Sailendra Khatri	
	Acres Color	A CHARLES AND A			07-06-2019, Saturday	says and the says of the says	
1	7.00 AM	10.00 PM	Hotel Lobby	Open space	Registration	Mr. Raju Joshi	
2	8:00 AM	3:00 PM	Hotel Lobby	Open space	Health Camp	Dr. Bishal Bhandari	
3	8:00 AM	3.00 PM	Hotel Lobby	Open space	Blood Donation program -BDA	Dr. Lila Raj Dahal, Ph.D/Dr. Bishal Bhandari	
4	8.00 AM	8.30 AM	Chesapeake 1-2	60	Talk - Immigration	Ms. Bandita Sharma Dahal	
5	8.30 AM	10.00 AM	Dulaney Valley 1	80	Forum- Poetry recitation - अभित म्होनव	Dr. Durga Dahal	
6	10.00 AM	12.00 PM	Greenspring 1-5	500	Kid's Talent Show - Final	Mr. Kumar Karki	
7	11.00 AM		Ridgley Room 1	60	Forum- Technological Transformation of Nepal	Mr. Medini Adhilori	
8	12:00 PM		Atrium Expo Center	500	Lunch*	NNC 2019/Mr. Mahendra Deshar	
9	1:00 PM	2.30 PM	Dulaney Valley 1	80	Forum- Diaspora's Role in Nepal's Development	Dr. Ambika P Adhikari/Mr. Rajendra Khatiwada	
10	2.30 PM	4.30 PM	Greenspring 1-5	500	Opening Ceremony	NNC 2019/Mr. Khagendra Adikari	
The real Property lies		6.00 PM	Dulaney Valley 1	80	Forum - Women's empowerment and domestic	Ms. Urmila Panthi	
12	4.30 PM	6.00 PM	Greenspring 4-5	75	Forum 1st- Winners and losers of Brain Drain	Dr. Uttam Gaulee	
					Forum 2nd - Blood Transfusion Service Tech Transfer	Dr. Bishal Bhandari	
13	6.00PM	7.00 PM	Ridgley Room 1	60	Forum - Property right of NRNs	Mr. Girija Gautam	
14	6.00PM	7.00 PM	Ridgley Room 2	60	Forum - Supporting Visit Nepal 2020 mission	Ms. Kemika Bhandari	
15	7:00 PM	8:00 PM	Atrium Expo Center	500	Dinner*	NNC 2019/ Mr. Mahendra Deshar	
16	8:00 PM	10.30 PM	Greenspring 1-5	500	Concert	Mr. Bijay Shrestha/Prem Raja Mahat	
17	10.30 PM	12.00 AM	Greenspring 1-5	500	DJ	Mr. Dinesh Gurung/ Mr. Sailendra Khatri	
					07-07-2019, Sunday		
1	8:00 AM	9:00 AM	Hotel Lobby	Open space	Social hour - Networking	NNC 2019	
2			Greenspring 1-5	500	Closing Ceremony	NNC 2019	
		4				1.5	
Note	The program schedule is complete and final, subject to change under certain circumstances only by program committee.						
		Both Dinner and Lunch are provided throughout the day by vendors with one hour designated meal time.					
	Rooms can be changed based on needs of the program						
		- Commission		7 - 7 - 7 - 7 - 7 - 7 - 7 - 7 - 7 - 7 -			
_				Contact	Program Director, NNC 2019		
					Dr. Diwakar Dahal, PhD		

Nepali National Convention 2019 Baltimore, MD July 5 - July 7

विगत एक दशक भन्दा बढिको अनुभव सहित

चौबिसै घण्टा हजुरहरुको सेवामा ।

अब तपाई आफ्नो टिकटहरु सिधै हाम्रो वेबसाइट मार्फत अनलाइन खरिद गर्न सक्नुहुनेछ ।

We now compliment our 24 * 7 services with Online Booking facilities.

Search & Purchase your tickets instantly.

